

ERİK AĞACI ÖYKÜ

ISSN 3062-0368

Kültür - Sanat - Edebiyat Dergisi

Ocak - Şubat Sayısı

Sayı- 31 Yıl- 5

Fiyat: 100 TL

Gülsüm Işıldar - Uğur Görmezöz - Sophia Jamali Soufi - Hasan Çelikkol - Hızır İrfan Önder
Mutallip Saydulla - Fazıl Alasya - Sevgi Erol Öçal - Faik Kumru - Ali İhsan Tarman
Himmet Çokal - Ahmet Yılmaz Tuncer - Halis Tamkoç - Işın Güner Tuzcular - Sena Alboğa
Hatice Eğilmez Kaya - Nurhayat Kayar - Erdal Noyan - Ayşenur Aysel - Serpil Tuncer
Davut Güner - Coşkun Eroğlu - Nurcan Ören - Nurdan Aladağ - Enver Karahan - Rufat Latif Oğlu Huseyinzade

Erik Ağacı Öykü iyi
okumalar diler.

Dergileri okurken yalnızca satın almak ve okumakla kalmazsınız. Bir çok öykü ve edebi metin çeşitliliğini satın almış olursunuz. Beyninize girecek olan bilgilerin ve haznenin çeşitliliğini almış olursunuz. Dolayısıyla kitap ve dergi satın alma işi basit bir alışverişi aşar ve siz beyninizin besinini almış olursunuz. Hangi edebi metine yatırım yaptığınıza yani kendinize dikkat ediniz. Sağlıklı bilgiler dileriz.

İÇİNDEKİLER

05	Zamanın Narin Suları Gülsüm Işıldar	13	İstikbal Faik Kumru
06	Azab-ı-Muaşeret Uğur Görmezöz	14	Seslenen Dünya Heyecanı Ali İhsan Tarman
07	Rüya Sophia Jamali Soufi	15	Sesiyle Sessizleştiren Yağmurlar Mevsimi Himmet Çokal
08	Yüzüme Yansıyan Yıldız Aslında Bir Güvercin Hasan Çelikkol	16	Gece Ahmet Yılmaz Tuncer
09	Niçin Sesini Duyamıyorum Kalbimin? Hızır İrfan Önder	17	Bekleyenler Üzerine Halis Tamkoç
10	Yara Mutallip Saydulla	18	Seviyor Sevmiyor Işın Güner Tuzcular
11	Masal Değil Yaşananlar Fazıl Alasya	19	Kadınlar İçin Başarı Sena Alboğa
12	Mutluluğun Resmi Sevgi Erol Oçal	20	Turgut Uyar'ın "Tomris Uyar İçin Bir Şiir Kurma Çalışması" Üzerine Notlar Hatice Eğilmez Kaya

İÇİNDEKİLER

24	Baykuş Nurhayat Kayar	34	Gri Şapka Coşkun Eroğlu
26	Toprağa Cemre Düşmeden Erdal Noyan	37	Kırık Gözlük Nurcan Ören
27	Görülmeyen Ayşenur Aysel	40	Şehirler Sultanı Edirne Nurdan Aladağ
29	Gazeteci Bir Kalemde Öyküler, Oktay Akbal Serpil Tuncer	45	Şerife Didem Keremoğlu ile Söyleşi Enver Karahan
32	Bu Bir Haziran Mı ? Davut Güner	49	Yunus Emre Şiirlerinde Maneviyat Rufat Latif Oğlu Huseyinzade

Editör'den Yeni Yıl Dilekleriyle

Sevgili Okuyucu

Yeni bir sayıya adım atmanın heyecanını yaşıyoruz. Erik Ağacı Öykü Dergisi olarak, her sayıda olduğu gibi, bu sayıda da sizleri farklı bakış açılarıyla tanıştırmak istedik. Her geçen gün değişen, gelişen dünyamızda, edebiyatın gücüne ve sözün önemine olan inancımızı yitirmedik ve bu sayıda da emeği geçen yazarlarımızın eserlerini okuyucularımızla buluşturmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Bir yıl daha sona eriyor ve yepyeni bir sayfa açılıyor hayatlarımızda. 2025'in başlangıcı, umutlar, heyecanlar ve beklentilerle dolu. Yeni yıl, bize her zaman bir yenilik ve taze bir başlangıç vaat eder; eskiyi geride bırakıp, geleceğe doğru adımlar atmak için bir fırsattır.

Geçtiğimiz yılın zorlukları ve güzellikleriyle öğrendiklerimiz, bizi olgunlaştırırken, yeni yılın getireceği bilinmezliklere de hazırlıklı olmalıyız. Kimi zaman yaşadığımız zorluklar, yeni yıla dair daha güçlü bir umutla bakmamıza sebep olur. Unutmayalım ki, hayatın her anı bir ders, her karşılaştığımız engel yeni bir fırsattır. 2025'in getirdiği her yeni gün, hayatımıza taze bir nefes, farklı bir perspektif katacak. Kendi yolculuğumuzu daha anlamlı hale getirecek adımlar atarken, birlikte daha güçlü, daha sağlıklı bir toplum inşa etme hedefiyle hareket edebiliriz.

Yeni yılın herkes için huzur, mutluluk ve başarı getirmesini diliyoruz; birlikte daha güzel bir geleceğe doğru adımlar atmaya umuyoruz. Yılın her günü, en az 2025'in ilk günü kadar değerli olsun.

Yeni yılınız kutlu olsun!

Erik Ağacı Öykü Dergisi Editör Ekibi

Zamanın Narin Suları

Gülsüm Işıldar

“O gün bu gündür su/suyor utancını...”

Ejderhalar eğitim
Sabrı rendelediğim gecelerde, siz
Paslı iğnelerle düğme dikerken iliklerime,
Karanlık boğdu saçlarını onun,
Dualar hafif kaldı تنها sularında,
Olmasa saçları, kalkık omuzları olmasa,
Sek sek oynamaktan gelirdi terlikleri,
Dere onu nasıl tanımaz ki, ama
Çırpınmayınca kelebek kanatları!
O gün bu gündür su/suyor utancını...

Her kapıdan hızlıca kayıp geçen oydu,
Her söz, her anı, tamama ereceği ve
Ete kemiğe bürünüp evinin yolunu bulacağını
Hisseder, evirip çevirir rastgele söylenmiş bile
Sonunda girip kapıdan uysal bir özlemle
Okşanır umuduyla kalbe yazılır her sözcük ve
Gölgesini taşa nakşedenleri gerçeğe sarmalayıp
Ölümsüzleştirir kefen...

Sırat köprüsünde sınanan yeryüzü
Kendi türümüzün son örneği yapabilir bizi,
Cennetten düşerken yarattığımız girdabın içine
Bizimle sürüklenir suçlarımız, belki Tanrı
Ölümün neye benzediğini bizden çok merak eder
Gerçi suyun üstünde yürüdüğü bilinir ama
Boğulmak gibi bir sorunu olmamalı,
Gözleri oyulmuş yeminlere tuttururken nöbeti
Görmedi mi, insan öğüten köyde
Gücenik dolaşan Narin'i...

Gömülüyor maskesine kutsal sabıkacılar

Yükseliyor ağır kanamalı yer altı suları ve
Uzattıkça incecik tüy gibi boynunu, hangi
Pansuman susturur bilekleri kesilmiş vicdanı,
Hayatta kalışımızı hafifliğimize borçluyuz
Daha büyük felaketler için
Var olmanın dayanılmaz hafifliğine...

Azab-ı-
Muşeret
Uğur Görmezöz

Kusursuz bir aşkın
Bilmem kaçınıcı provasında
Her defasında
Hiç yaşanmamış gibi
Şaşırın
Kanayan
Acıyan
Acıtılan
Burkulan
Ve...
Kırılan.

Birilerinin “gen”iyle miras edinilmiş
Birilerinin emriyle eğilimlenmiş
Yalnızca “beşer” olarak sayılan
Adı
Kanı
Dili
Dini, mimlenmiş!

Azabını muşeretten almış
İki sevgiliden başka,
Ne olabilirdik?

Rüya

Sophia Jamali Soufi

Hâlâ baharın hayalini kuruyor
Parçalanmış ağaç
Baltanın kollarında...

Yüzüme Yansıyan Yıldız Aslında Bir Güvercin Hasan Çelikkol

Baktım terkedilmişim
Tek başına en derin en tekinsiz bir kuyuda
Bedenim çaresiz manalar arıyor
Birisini beni terk ederek öldürmek istiyor derim

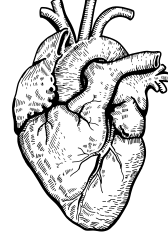
Elbette gitmeme gerek yok
Panzehrini bulmak için dünyanın diğer ucuna
Soyut bir şeydir o an aklımdan geçen
Anahtarı da öyle, yüreğimde saklı olan

İlk önce çarmıha gererim kanayan resmimi
Düşünmeden duvara asarım
Bilirim ki terk edilmenin en kötü yanı yalnızlıktır

Sonra unuturum yüzümde beliren çaresizliği
Bilirim ki her zaman bulutların arkasına saklanan
Bir gül vardır geceyi sabaha döndüren

Açılan bir pencereye yansıyan bir yıldız görürüm
Yaşasın yeni aşk

Niçin Sesini Duyamıyorum Kalbimin?

Hızır İrfan Önder

Her sözcük eskir
Yıpranır boyna
Bazen yağmalanır!..

Kalbi boştur sözcüklerin
Ruhları kayıp
Yaşamdan kopuk!..

Birbirini sevmiyor sözcükler
Dize olmak istemiyor hiç
Özgür takılmak varken!..

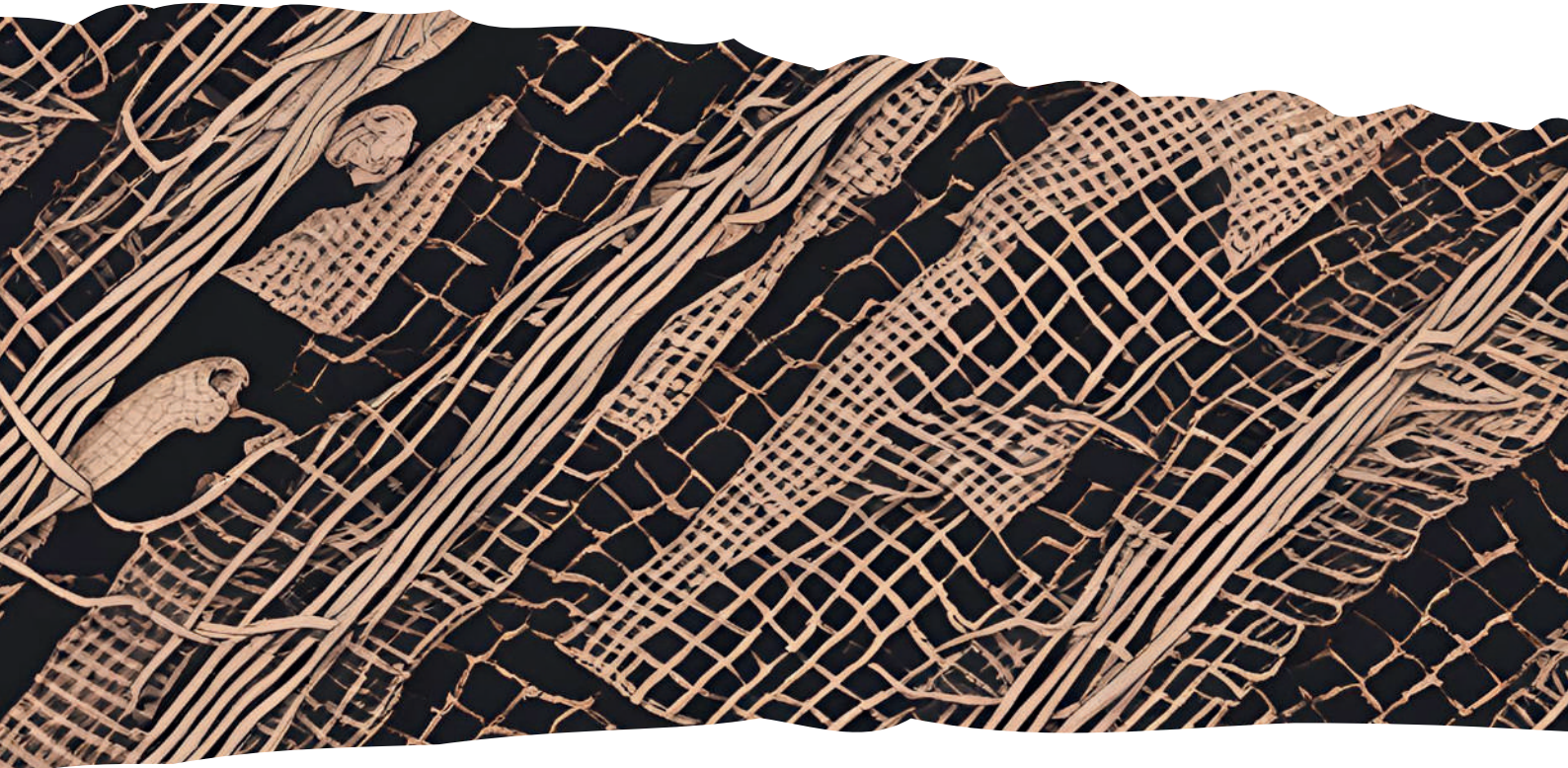
Şairler sözcükleri kullanıyor
Sözcükler de şairleri
Çirkef bir dünyada yaşıyoruz! Çirkef!

Atomize ediliyor hayat
Yoksunluk bana göre değil
Niçin sesini duyamıyorum kalbimin?..

YARA

Mutallip Saydulla

Uzun mesafelerin hikâyesini okuyorum
Benden evvel uyanan güneş çıkmış balkonda
Sert sigaranın dumanının ağlama sesini dinledim
Benzemiş bir aşk şarkısına
Parçalanan buz parçasıdır yüreğim
Bütün dertleri üzerine mi alır şairler?
Neden o kadar insan içerisinde sen yalnızsın?
Denizde yüzerken bile susar yürek
Bütün romanlarda sadece kadın ve erkek tiplerini var
Ama yok başkaları
Sorular suçlular gibi uzamış
Hemen hatırlamaya gücüm yok
Aşma dönersem
Kendisiyle ilgisi olmayan bir grup insan
Bizim yaramızı sermiş güneşe

Masal Değil Yaşananlar

Fazıl Alasya

Bakma sen, çocuktur işte diyenlere
Onlar yaşamamış o çimen kokulu yılları
Doğaya fırlamış yıldı atları sevinciyle
Bahçe bostan koşturmaların
tadını unutmışlara aldırma
Sen göklerde bulutları hayallerine
yoldaş etmişsin ya,
O masum günleri hafızanda
biriktirmeye devam et çocuğum
Gün gelir, o hayallerin merdiven olur
gerçeklere

Zaman öyle geçer ki, akar nehir olur,
Çekip alır duyguları sonbahar yapar
Ergen yıllar terfi eder olgun aşklara
Sırılsıklam yağmur sarhoşluğu
yaşanır tutkularda
Bir bakarsın yüreğın yangına döner,
anlatırsın gün batımına
Bazen de çılgın gibi koşmak
sahilde dalgalar arasında

Kabul etmeli,
yılların kumdan kale gibi çözüldüğünü
Saçlarındaki akların tesbihe dizildiğini
Ama bil ki masal değil yaşananlar
Aldığın lezzetler,
yaşadığın acılar sırayla gelmeli aklına
Al kucağına en güzel anılarını ve
titre üstüne bebeğini severcesine
Mutlu kal yaşadığınca,
Çünkü masal değil yaşadıkların

Mutluluğun Resmi

Sevgi Erol Öçal

keskin beyaz acımasız yağar maviden
boylanır damların ıslaklığından
yokluğa esaret masum gülüşler
düşleri oyun
filizsiz baharlara sevdalı
akşam güneşi kırılır yorgun camlarda
çocukluk belenir beyaza aç bakışlarda
mutluluk gözlerde uyku kaybolur kar
yığmlarında
gün ışığının alacasında
her şeye inat oynar çocuklar
çizerek ayaza maviyi
eski damlardan atlarlar kar dağlarına
çınlar kahkahaları özgürce umuda
mavi gizli gök beyazında
solgun çocukluğu saracak yakında
saklanan Hürriyeti giyen çocuklar
geçen kıştan silkelenen bulutlar mavide
dağılıp
tutuşacak yokluklar mutluluğun
resminde
mutluluğu çizmeye

İstikbal

Faik Kumru

herkes kalbim temiz diyor
için dışa çevrilse
kendinden bile tiksiniyorsun

sen öyle olduğunu düşün
öyle farz et
ama görüldüğün gibi değilsin

beyaza siyah diyorsun
siyaha da beyaz
lakin kötü olanı iyi biliyorsun

yarın devir değişir
her şey aşikâr olur
aşına olduklarından utanırsın

hesap vakti gelir
defter açılır yüzün kızarır
ortadan kaybolursun

SESLLENEN DÜNYA HEYECANI

ALİ İHSAN TARMAN

Korkmuş bir bedende gizlenen ses
Alışırsa çözülecek yalnızlık galerisi
Bilsem ki hiç durmadan koşan dünya sesini
İkna edilmiş mi yoksa inanmış yokluk samimiyeti mi?
Sessizce bağır, sadece rabbin duysun seni!
Çoğalan ve azalan ne kadar sesler varsa
Şimdi ucundan tutuşan acil önlem tavrı
Ne kadar bilinse o kadar yanılırsın dünya nöbetinde
Bir de atomik sevinci kırılma dilinde
Toplumun sevinci dediğin, bir yalnızlık korkusudur.
Bedava yaşamak istersen hani ekmekten ve sudan değil,
Ruhun için iyileşme sanatlarında çocuk kalbini anla
Dünya bu hassasiyetle yönetilir.
Rengarenk balonlar dağıtırsın gökyüzüne
Gülen gözler, senin yaratılmış olmanın doğruluğunu onaylasın.

SESİYLE SESSİZLEŞTİREN YAĞMURLAR MEVSİMİ

Himmet Çokal

Yorgun ve ağır aksak ilerleyen zamanlardayız artık.
Sessiz olun! Veda vaktidir sararmış yaprakların.
Usul usul süzülüyor rüzgâr, telaşa lüzum yok.
Bir sonbahar şarkısı kulaklarımızda uğuldarken.

Anılar sesini yutmuş sözcüklerin insafına kalmışken,
Hatırlamakta güçlük çektiğim acılarım var çokça körpe,
Gün hükmünü çoktan yitirmiş, son nefesinde bir güneşle.
Vaktidir ruhumu eleminden arındıracak yağmurlarda ıslanmanın.

Mevsim hazandır, son hali hazin bahçesinde ömrün.
Sürdükçe süren akşamlar şahit bakışlarımın mahmurluğuna,
Sadece benim duyduğum bir sesi var, öylesine elemli yağmurun.
Boşluğun sessiz ve duru sakinliğinde düşmek gibi toprağa...

Gece

Ahmet Yılmaz Tuncer

“ Bir parçam bulutlara varmış
Dönmez artık geriye ”

Gece beni üçe böldü üç ayrı parçaya
Bir parçam firarı âşık sana
Bir parçam kaçak senin yolunda
Bir parçam vurgun gözlerine

Gece beni üçe böldü üç ayrı parçaya
Ağlamak düştü parçalarım
Paramparça ağlamak
Yıldızlar soymuş geceyi gece karanlık
Bir parçam üşümüş gecede
Yorgan döşek hasta

Gece beni üçe böldü üç ayrı parçaya
Bir parçam ihbar etmiş yıldızları
İspiyonlamış gammazlamış
Gece soğuk, gece yalnız, gece ıssız
Bir parçam seni aramış

Gece beni üçe böldü üç ayrı parçaya
Bir parçam bulutlara varmış
Dönmez artık geriye
Bir parçam bana ait ama sende

Bekleyenler Üzerine

Halis Tamkoç

Ruhumun varmak dilediği yerlerden habersiz
Öylece dinliyor beni bütün diyarlar, memleketler
Ve hatta koca kâinat
Sessiz sitemimden usanmamış
Bekliyor...

Hepimizin payına düşerken
Acının...Yalnızlığın bu esrarı
Paylaşılmazlıkları götürüyor bizi
Görünmeyene
O'nu sevdiğe korktuğumuz
Korktukça... Bildiğimize doğru
Derinlere kaçamak kaçamak sızsa bile
Gel-gitlerimiz
Sonu yok kahroluş ve tükenişin
Bekliyoruz...

Bana tanıdık gelir
Bozkırı kaplayan endişe
Gece; denizin gövdesinde oynaşan
O güvenilmez, gıdıklayıcı hürriyet ve neşe,
Rüzgarların getirdiği kokular, topraktaki ürperme.
Sanki hepsini biliyorum...Şu, geçmişte yaşamadıklarımı,
Şimdi yaşamıyor olduklarımı da
Beklemeyi unutmadığım
O anı hatırladıkça...

Var ki içimizde hep beklesek de ertelenen bir 'mutlu'
Sancı sancı umutlu bırakırken bizi
Dilediği yere götürüyor ruhumuzu.

SEVİYOR SEVMİYOR Işın Güner Tuzcular

Geçen bahar mıydı, papatyalar kaplamıştı tüm kemikli çayırı. Kocaman hasır şapkam, rengârenk etekliğimle her zaman yaptığım gibi çimenlere oturmuş, papatya falına bakıyordum.

“Seviyor, sevmiyor, sevi...”

“Yolmasana papatyaları, yazık çiçeklere.”

Ağaca yaslanmış, uzun boylu, Alain Delon’a benzetiyorum, özellikle gözlerini. Seviyor mu gerçekten de, bir yaprak daha koparıyorum. Çayır birden hareketleniyor, süslü Türkan geçiyor. Süzüyor benim Alain’i mi, o da bakıyor arkasından. Sevmiyor işte!

Denizin kenarında ıhlamurumu içiyorum, içimden bir ses geçen bahar değil, çok çok önceydi o çayırda fal bakmalar, diyor. Evde de aradım aradım bulamadım hasır şapkamı... Susturuyorum o sesi. Geçen bahardı işte. Şapkayı da nereye kaldırırsam bulacağım. Mart ayındayız daha çok var sıcaklara. Ihlamuru kavrayan ellerime takılıyor gözlerim, buruş buruş... Benim ellerim olamaz bu eller. Gülay görünüyor ufukta, ne kadar da telaşlı, hoş o hep telaşlı...

“Nasıl çıktınız evden aklım almıyor, insan haber verir. Hastaneden geleli daha iki gün oldu, zatürre mi olmak istiyorsunuz? Bu soğukta deniz kenarında...”

Mavi el örgüsü şalıma sıkı sıkı sarılıyorum. Yumuşacık, ben mi örmüştüm? Gülay soğuk deyince üşüdüm birden. Gelmese hiç soğuk falan etkilemiyordu beni. Büyüyü bozdu yine telaşlı kadın.

Neredeyse sürükleyerek beni eve götürüyor. Gitmek istemiyorum ben eve, dört duvar arasına.

Nilgün Hanım kızarmış, niye kızsın, deniz sevgimi bilir o benim. Boğazda yüzerdim hep, her yaz, bilir çok iyi bilir.

Astım iyice suratımı, komedi filmi seyrederek evde, “size salep yaparım” diyor Gülay. Gülmüyorum ki ben o eski filmlere... Komik hiçbir şey yok, hiç gülemiyorum ki ben artık.

Karşıya geçtik, denize sırtımızı döndük, yüksek yüksek binalara doğru yürüyoruz. Ahşap evim vardı benim aşı boyalı, bahçesinde manolyalar, mor salkımlar... Nerede evim? Asansöre doğru çekiyor Gülay. Onuncu kata basıyor. Hapishaneye hoş geldiniz.

Kemal Sunal filmi seyrederken uyuyakalıyorum, yani Gülay öyle sanıyor. Telefonu ile oynamaya dalınca da fırlıyorum. Asansör şansına hemen geliyor, nefes nefese sahile ulaşmaya çalışıyorum. Vapurları gördüğümde içim açılıyor, aceleden terliklerle kaçmışım, şalım bile yok yanımda. Çok üşüyorum. Ihlamur istesem çaycıdan, param yok ama sonra öderim. “Gülay’a sahilde olduğunu demin kim haber verdi, çaycı olmasın?” diyor içimden bir ses. Çaycıya görünmeden vapur iskelesine sığınıyorum.

Sarı bir kedi yanaşıyor yanıma, miyav, miyav... “Ah param olsa simit alsam, sana da versem sarmanım benim. Ah!”

Çayırda bulmuştuk, yavruydu o zamanlar, küçücük, ıslak, korkmuş bir yavru. Ah sarmanım benim, mırırl mırırl kucağıma oturdu yine. Nerelerdeydin sarmanım ne özledim seni. O hayırsız yok ama sen varsın sarmanım. Ne özledim seni.

Gülay’ın telaşlı topuk sesleri... Eyvah, özgürlüğüm yine elden gidiyor... Eyvah...

Kadınlar İçin Başarı

Sena Alboğa

Toplumda süregelen azmi ve iradesi ile başarıya doğru adım adım ilerleyen kadınlar var olmaktadır. Kadınlar için kendi ayaklarının üzerinde durmak ve kendi emeğinin karşılığını bulmak kadar güzel bir şey yoktur. Kadınlar; sadece evi çekip çeviren, evladına kılavuz olan, eşine her daim yardımda bulunan ve anaç ruhlu mizaca sahip olan insanlardır. Aynı zamanda çalışıp çaba sarf eden, başarıya doğru ilerleyen yapıya sahiplerdir. Türk kültüründe genellikle birçok insan bunu yadırgamaktadır. Şunu asla unutmayalım geminin bir kaptanı olur, mühim olan o gemiyi yürütmektir. Evde, işinde, eşine olan görevlerinde, çocuklarına iyi bir eğitim veren anne olma hususunda, yardımcı olan insanlar kadınlardır. Şair Cemal Süreyya'nın dile getirdiği gibi:

“Bir kadını ortadan ikiye böl...”

Yarısı annedir,

Yarısı çocuk,

Yarısı sevgili

Yarısı aşk.”

Fitratı gereği ince ruhlu naif ve zarif bir yapıya sahip, yılmayan azimli olan varlıklardır. İşini birçok kez evden yürüten ve aynı zamanda evi ile alakalı olan detaycı bir karaktere sahiptirler. Başarmak adına yürüdükleri yol onlara biçilmiş kaftandır. Anadolu'nun bağrından gelen nice başarılarına imza atan kadınlar vardır.

Bizi onore eden annelerin önünde saygıyla eğiliyorum. Okuyan, araştıran, çalışan, evlatlar yetiştiren ve en önemlisi de insanlığı öğreten kadınları her zaman baş tacı etmeliyiz. Sesi olan kadın dik duruşuyla tüm dünyayı fethedebilir. Sadece dış görünüşüne bakılarak karar verilen her kadın akıllı, zekâsı, gücü ve yetenekleri ile sizi alaşağı edebilir. Çünkü başarı limanına çoktan ulaşmıştır.

Hayatının en önemli gayesi, sağlam bir yapıya sahip olmak ve başarmak... Bir kadının sevgileri asla yanılıya uğratmaz. Hayatının yapı taşlarını oluştururken, almış oldukları kararlarla başarıya ulaşan insanlardır. Hayatınızın iç mimarı kadınlardır. Belki birçok kez dış görünüşleri ile beğenilmeseler bile, başarının mihenk taşlarını döşeyen varlıklardır. Yapmış oldukları tavırla evlatlarına iyi bir örnek olmuşlardır. Bu dünyada doğru zaman, doğru yer ve zekâ ile kadınların üstesinden gelemeyeceği hiçbir şey yoktur. Kadını kendi alanında zekâsı, başarıları, yetiştirdiği evlatları, dik duruşu ve çabası ifade eder. Unutmayın kadınlar her zaman başarıyı elde etmeden vazgeçmezler. Ne mutlu böyle bir geminin kaptanı olan kadınlara ve başarılarını takdir eden insanlara...

Turgut Uyar'ın "Tomris uyar için bir şiir kurma çalışması" Üzerine Notlar

Hatice Eğilmez Kaya

Tomris Uyar, İkinci Yeni şairlerinden dördüne -Ülkü Tamer, Cemal Süreya, Turgut Uyar, Edip Cansever- esin kaynaklığı yapmıştır. Bu demektir ki her birinin kalplerinde ya da akıllarında ona ait özel bir köşe vardı. Tomris Uyar uçarı ve aykırı bir kadındır. Aynı zamanda zeki ve yetenekli. Belki de onlarca neden sıralayabiliriz böylesine sevilmesine, adına onlarca şiir yazılmasına gerekçe olarak.

"Tomris uyar için bir şiir kurma çalışması" (Uyar Turgut, S, 395) Turgut Uyar'ın Tomris Uyar'a yazılmış şiirlerinden sadece birisi. Bu şiir şairin 1970 yılında basılan kitabı Divan'da yer alıyor.

Yazıldığıında ikili evlenmişlerdi ve oğulları dünyaya gelmişti. Sevgili adına, sevgili için şiir kurma çalışması; bir hayal, bir ülke ya da bir yuva kurar gibi. Büyük bir saati gün gelip duracağını bilerek kurarcasına... Uyar, şiirin adını büyük olasılıkla bitirdikten sonra vermiş olmalı ki, "kurma çalışması" ifadesini kullanmış. Şairin Tomris Uyar'a ilişkin yazdıkları içinde en etkililerinden biri sayılmayacak olan "Tomris uyar için bir şiir kurma çalışması" kapalı bir üsluba sahip. Şair sanki çoğu şeyi söylememiş de sadece imlemiş. Bu nedenle olsa gerek ilk bakışta sarsmıyor okuru. Fakat ayrıntıya girdikçe yoğunlaşıyor.

"Senin bu ellerinde ne var bilmiyorum göğe bakalım / Tuttukça güçleniyorum kalabalık oluyorum / Bu senin eski zaman gözlerin yalnız gibi ağaçlar gibi / Sularım ısınsin diye bakıyorum ısınıyor" (Uyar Turgut, s: 135) Darmadağmık ve istilacı insan yığınlarının içinde kendisini yalnız hisseden şair, sevdiği kadının ellerini tuttuğunda kendisinin içsel gücüne inanabilir. Yalnızlıktan kurtulur, artık o da kalabalık olur. Toplumcu bir şair olarak bilinir Turgut Uyar, kent insanının bireysel acılarına odaklanır aynı zamanda. Oysa öte yandan şiirimizde yazılmış en yetkin aşk şiirlerinin şairidir de. Yazdığı yüzlerce dizede aşk temasını derinlemesine irdelemiştir. Bazı şiirlerinde yalnızca aşkı ele alırken bazı şiirlerinde de bambaşka bir temanın içinden göz kırpar: "Aramızdaki sevgilim sevgilim / kuzey sanrısı gibidir / geceyi beşe filan böler" (age s: 636) "ey gözleri maden / ey ilk güneş saatinin çubuğu / de ki aşk pusudadır ve bir dükkanda / ölümsüzlüğün mührünü kazır" (age s: 553) "aşk için söylediğim her şeyi bir daha söylerim / sakın mutsuz ve yırtıcı / herkesin ağzındaki o sonsuz acı / belki de bundandır" (age s:639) "ey en güzel görüntüsü çiçeklere dökülen bir çavlanın / aşkım, sonsuzum, bu dünyada ne var ne yok senindir" (age s:396) "yanarım üşürüm berbat olurum / hiçbir şeye yaramam / ama yine seni severim / o zaman sen de beni sev / evet." (age s:407)

İki iyi edebiyatçı arasındaki aşk yirmi yıla yakın süre devam etmiştir. Böylesine uzun süren bir duygu yoğunluğu, içerisinde sayısız neşe ve kederi yan yana barındırır. Çok sevilen ve asla tam olarak sahip olunamayacak uçarı tabiatlı, durduğu yerde duramayan bir kadın ve içe kapanık, neredeyse hiç konuşmayan, kendi halinde bir adam. Aralarındaki ruhsal çekim birçok şiire kaynaklık etmişse de yaşadıkları aşkın onları çok mutlu ettiği söylenemez. Turgut Uyar, daktilo metninin başında “Tomris’e” diye seslenişin yer aldığı “Sibernetik” adlı şiirinde "mutlu aşk yoktur" / bilirsin // ama baharda ya da dışarda / sonsuz göğün altında / aşkın aşkla çarpımı / nedendir bilinmez / garip bir biçimde / hep sonsuzdur” der. (age s: 540)

Tomris Uyar bir röportajında Turgut Uyar’la tanışmalarını şöyle anlatıyor: “1966 yılında ben zaten Cemal Süreya’dan ayrılmak üzereydim. O da eşinden ayrılmıştı. İstanbul’a gelmişti çocuklarıyla. Burada tanıştık. Asıl tanışmamız herhalde o, çünkü o zaman daha bir yakın oturup konuşma fırsatını bulduk ve mektuplaşmaya başladık. Bu mektuplar önce sadece şiir üzerine mektuplardı.

Hâlâ duruyor bende. Genellikle onun şiir üzerine düşünceleri, benim onun şiirleri üzerine düşüncelerim... Ve anladığım kadarıyla çok sıkışık bir dönem geçiriyordu. Yani evlilik hayatında bir süredir yaşadığı tedirginlik ve uyumsuzluk şiirini de etkilemişti, yedi yıldır şiir yazmıyordu. Esin periliği olarak ifade etmek istemiyorum ama herhalde çok konuştuğum, çok dürttüğüm, yazmasını çok rica ettiğim için diyeyim, yavaş yavaş şiir yazma isteği yeniden doğdu.” (<https://listelist.com/dort-sair-bir-kadin-tomris-uyar/>)

Turgut Uyar’ın şiir kitaplarını Arz-ı Hal (1949), Türkiyem (1952-1963), Dünyanın En Güzel Arabistanı (1959), Tütünler Islak (1962), Her Pazartesi (1968), Divan (1970), Toplandılar (1974), Toplu Şiirler (1981, ilk dört kitaptaki şiirleri), Kayayı Delen İncir (1982), Dün Yok mu (1984), Büyük Saat (Son yazdıklarıyla birlikte bütün şiirleri 1984) şeklinde sıralayabiliriz. Tomris Uyar’ın ifadesine göre ikili 1966’da tanışırlar. “Asıl tanışmamız herhalde o” diyerek Turgut Uyar’la önceden de tanıştıklarını işaret etse de Turgut Uyar’ın onun için yazdığı şiirleri tararken “Her Pazartesi” kitabının başlangıç noktası olarak alınması doğru olacaktır.

Turgut Uyar’a yedi yıl aradan sonra şiir yazdıran esin perisi her an uçabilecek bir kuş izlenimi uyandırmıştır uzun süren ilişkilerinde. Belki bu verimli aşkı diri tutan da yitirme korkusudur. Tomris Uyar ilişkilerine dair, “Turgut, her an elinden kaçıracaktım gibi gereksiz bir kaygıyla yıpranacak; ben de hiçbir rekabetin söz konusu olmadığı bir alanda, boyuna birinci seçilmekten yorulacaktım.” der. (<https://www.edebiyathaber.net/tomris-uyar-anlatiyor-verdigim-ozgurlukten-kendime-de-isterim/>) Aynı konuşmada Turgut Uyar hakkında “1967’de evlendik, kaç oluyor? 18 sene! Çok yakışıklı, çok zeki, çok duyarlı bir insandı. Belki bana göre aşırı ciddiye. Tipik edebiyatçı özelliği taşıyan, kendi içine kapalı, dışarıyla fazla alışverişi olmayan, şiiriyle mutlu biriydi. Ben öyle değilim. Denizi de severim, dolaşmayı da... Daha canlı, daha hareketli olmayı isterim. Belki bu bakımdan pek uyuşmuyoruz.” der. İki farklı karakter bir aşk öyküsünde yan yana geldiğinde şiir sanatı açısından son derece verimli sonuçlar ortaya çıkar.

Karamsar bir aşktır onlarınki; Turgut Uyar, iyimser ve etrafa neşe saçan bir adam değildir. “evet önümüz bahardır biliyorum / leylaklar açacak biliyorum / kiraz da çıkacak yakında / iyi şeyler söylemek de gerek biliyorum / sevgilim güzelim bir tanem biliyorum da / başka bir şey düşünemiyorum / şimdilik başışla.” der. (age s:713) “Bazan yaz ortasında gündüzün / sevgim acıyor / Kimi sevsem / Kim beni sevse” der. (age s: 549) Ve daha nice hüznünlü dize...

Divan şiiri İkinci Yenilerin beslendiği en önemli kaynaklardan birisidir. Elitizm, bireycilik ve soyut anlatım denince her iki yazımsal dönem birbirlerine iyice yaklaşır. “Tomris uyar için bir şiir kurma çalışması”, ikiliklerden oluşuyor. Gazel havası var, fakat uyak düzeni olarak gazelden ayrılıyor. Ölçü bakımından da ne aruz ne de hece ölçüsüne bağlı kalmamış. Dizeler oldukça uzun. Bu uzunluk şiirdeki duygusal ve düşünsel ağırlığın bir yansımasıymış izlenimi veriyor. Şiir yoğun bir hayranlık ve aşkla dokunmuş.

“seni sonsuz biçimde buldum o biçimi almıştın / sandviçlerle, kötü şehirle, terle başbaşa kalmıştın” Ankara’da tanışılar ilk defa. Turgut Uyar bu tanışıklığı anlatmak için bulmak eylemini kullanır. Belki de yıllardır aradığı bir hazine gibi görmektedir sevdiği kadını. Turgut Uyar onu bulduğunda kocaman bir şehirde yapayalnız bir kadındır Tomris, yalnız ve güçlü. Şehir çocuğudur, sandviçlerle büyümüş, sonsuza dek değişmeyecek biçimini almıştır. Karakteri oturmuştur. Aylardan haziran olmalı, terleten bir hava. Onu ilk kez gördüğü anı başka bir şiirinde şöyle anlatır Turgut Uyar: “seni ilk haziranda görmüştüm / şapka giymemiştin çünkü yazdı / zaten hiç giymezdin belki de / kimin dünyayı görececek hali vardı oysa” (age s. 556)

“yürüdü üstüne herkesin neonu, herkesin babaannesi / herkesin en eski olan kökü, en eski hanesi.” Aykırı bir kadın düşünün, cesur ve değişimden yana bir kadın. Sıradan insanlar onu anlayamazlar, bütün dikkatlerini farklı buldukları bu kadının üstüne çevirirler. Toplum denen saldırgan yapı aykırılıkları sevmez. Tıpkı evvel zaman mitlerindeki dev gibi farklı olanı ya kendisine benzetmeye çalışır ya da ortadan kaldırmak ister. Şair sevdiği kadının başkalarına benzemeyen her haline hayrandır.

“Yeşili bozup suya çevirdin, akşamı sonsuz uzattın / ne buldunsa o akşama uygun, ne buldunsa ona kattın.” Kapalı bir üslubu var Turgut Uyar’ın, açık seçik göstermeyen yalnızca belli belirsiz ima eden. Reel bir manzaradan çok suya yansımış bir akşamüzzerinden söz ediyor. Sevdiği kadın maharetli elleri ile akşama müdahale eder. Baş başa kaldıkları bir akşamı öylesine uzatır ki sonsuzlukla bir eder. Turgut Uyar özellikle olgunluk dönemi şiirlerinde sonsuzluk, ölüm, zaman gibi varoluşsal konuları irdelemiştir. Ölüm ve aşk temalarını sık sık bir arada anmıştır. Aşk bir anlamda ölüme isyandır, zamanı uzatmaktır. Sevgilinin aklığını ölüme eşitler örneğin: “her şey kalbimdir diyorum / ve işte o zaman / ölüme eşitliyorum aklığını” (age s: 500)

“perdelere uzundu, rüzgâr kısa, masalar üç bacaklı / masalar dört bacaklı, rüzgârlar uzun, perdeleri kısalttın” Tomris’le yaşadıkları eve bakar Turgut Uyar. Belki dağ, belki de deniz görmektedir bu ev. Perdeler, rüzgâra, masalara şaşırır. Perdeleri uzun, rüzgârı kısa, masaları üç bacaklı bulur. Aşk ve sevilenle birlikte olmak büyümlü bir şeydir. Tıpkı iki kişilik mutluluğun ta kendisi gibi. Sevdiği kadın ufak dokunuşlarla etrafındaki her şeyi değiştirmiştir. Aşk tılsımlı bir nesnedir; eğer, bükür, azaltır, çoğaltır... bazen de yok ya da var eder!

“sen bir atmacanın en uzun çığlığını her tür gökte / göğü büyüttün, otobüsleri aldın, şehirleri ufalttın” Tomris Uyar’ı atmacanın attığı en uzun çığlığa benzetir, böylelikle mecazın gücü sayesinde sevdiği kadının ruhunda bıraktığı izdüşümünü dile getirir. Bu çığlık bazen öfkenin, bazen umudun, bazen de son derece gerekli bir isyanın çığlığıdır. Tiz ve keskindir. Şaire göre sevdiği kadın varlığı ile göğün mavisini büyütmektedir, insanları boğan şehirleri ufaltmakta, önemsizleştirmektedir. “sevgilim sevgilim / bir orman gibi çoğal aramızda / şehirden bir çocuk olarak şurda burda / bir sabuntozu markasında köpürerek / çınarın tutsaklığını / ve menekşenin tutsaklığını / ve menekşenin sevincini yaşa/ sevgilim sevgilim / hüzüne yer var hayatımızda” der başka bir şiirinde. (age s: 636) “yıkılan bir kedi bir süre olarak doldurur sesini / seversin bir kanaryanın sesinden çok kendisini” Kedilere ilişkin olarak “Keşke bir şiir okumuş, bir kedi sevmiş olsaydınız. Belki bu kadar kirletmezsiniz dünyayı.” der Turgut Uyar. Onun iç dünyasında kedilerin yeri ayrıdır. Kedi sevgisi çoğu şair gibi Uyar’ı da kendisine çekmiştir. Kadınları, özellikle Tomris’i kedilere benzetir. Onun sesinin tınısında “yıkılan bir kedinin sesini” işitir gibi olur. Sevdiği kadın öylesine duyarlıdır ki acı çeken kedilerin hüznünü dahi içselleştirir ve bu içselleştirme ses tonuna yansır. Başka insanlar kanaryayı sesinden ötürü severlerken o, kanaryanın kendisini sevmektedir. Bakınız Tomris Uyar kediler hakkında ne diyor: “Kedi, kendi varoluşunun başlı başına bir mutluluk kaynağı olduğu inancındadır, ödün vermez. Nankör sayılması bu yüzdendir sanırım. Almaktan çok paylaşmayı sevenlerin hayvanıdır kedi. Uyudu mu kinini de unuttur.”

Yine Turgut Uyar kedilere ilişkin olarak “belki önemli değil ama çekip gidelim / kedilerin kendilerinin olan akşamına” der (age s:532). Onda hep gitme arzusu var, fakat elbette yalnız değil, hep Tomris Uyar’la. Kedileri özgür bulur, onların akşamları da, yaşadıkları da, diğer anları da yalnızca onlara aittir. Ya insanlar öyle midir? Özellikle sağlık problemleriyle boğuştuğu günlerde, hareket yeteneğini kaybettiği anlarda kaçıp gitmeyi diler, “Haydi İzmir’e filan gidelim” der örneğin. “yani ben öyle bir kediymi ki / gözlerim hiç büyüyüp küçülmüyor / yani sonsuzluğun acısını çekmiyorum” (age s: 638) dese de gerçekte kediler de şair de varoluş kaygısı taşımaktadır. Şair kedilerin gözlerinin büyüyüp küçülmesini bu kaygıya bağlar.

“denizi ve ormanı, açlığı ve başkaldırmayı ayırmadın / bırakılmış bir köşe başının en güzel tanımınıdır adın” Turgut Uyar, Tomris’in adını sever. Ve dünya görüşünü de... Sevdığı kadının dünyasında deniz, orman ne kadar önemli bir yer tutuyorsa başka insanların açıkları ve tanık olduğu haksızlıklara başkaldırma da aynı oranda yer tutmaktadır. Tarih içinde güçlü bir kadının adı olan Tomris, ona da güç katmıştır. Bazen bu adı kullanır şair bazen de ona farklı biçimlerde seslenir. “Şimdi artık serinle mülküm / çıkar pabucunu ve gözyaşını” (age s: 462) “ey geçmişten gelen konuk, sonsuz düğmelerimi tut (age s: 392) “ey canımın güftesi, eylülün ikinci haftasıydı o sıra”(age s: 392) “ey gözleri maden / çünkü aşk bir suçlamadır / sonuna kadar yaşanmamışsa” (age s: 560)

“seversin diye söylerim her şeyi, sana uygun olsun / çünkü her şeyin birbirine uygununu sen bulursun” Sevgi dolu bir kadındır Tomris Uyar. Her şeyde uyuma dikkat eder ve birbirlerine uygun olan nesnelere, varlıkları seçer daima. Turgut Uyar bu yüzden söylediği sözlere ve yazdığı şiirleri özenle söyler ve yazar. Aralarında geçen duygular için, “Yemin ederim aşk değildir bu / dünyada, bir güneş yılının en soğuk akşamı /soğuşun bu kertesinde gözlerdeki bu buğu / yemin ederim aşk değildir, aşk değildir / daha başka bir şeydir ki, göz yumulur” (age s: 410) der.

“gel ellerini ver en güzel ellerini öyle / ruhum, ateş yüreğim, kokum, birlikte öyle” Şiirde son nokta ellerin. Sevgilinin elleri, şaire göre en güzeldir. Belki bütün eller içinde en güzeli onlardır, belki de sevgilinin en güzel yeri elleridir ki ruhu, ateşten yüreği ve kokusu sinmiştir onlara. Turgut Uyar, Tomris Uyar’ın elleri için başka dizeler de yazmıştır. “ellerin bir demet güvercin olarak / uçursun uzaklara yukarlara sevdamızı” (age s: 462) “ellerimiz yok ama senin ellerini bir tutsam” (age s: 367) “suyun yattığı yatakta / kuşun çaldığı ıslıkta / elin sevgilim / elin” (age s: 550) Sevgilinin elleri belki acımasızdır fakat bir o kadar da güzeldir: “işte ellerin birini öldürenin elleri / bir merdiven taşıyan birinin elleri / belki biçimli ama ağzın ilgilendirmiyor beni” (age s: 410)

Evet her öykü gibi onların da öyküsü biter. “Çılgın ve hüzünlü” bulduğu, "sen beni sevdiğin ey yar derdim artar daima / çünkü beni sevsen de / güvenmezsin bana bilirim” (age s:515) dediği Tomris’i vardır şairin sona ilişkin kurgularında bile. Bu son; aşk dolu, tanışıkları haziran ayından ılık esintiler taşıyan, dolunaylı ve hüzünlü bir sondur: “Biter öykü...

tomris gelir ya da başka birisi / bir tabağa çorba koyar tencereden / ama kesinlikle üçler keçeyi / dolunay gider / kesin kuşlar ve çiçekler hüzünlenir /yani gece olur bir bakıma / haziran iğdelerde koyu koyu demlenir / kiracılar ve ev sahipleri ve mobilyacılar uyurlar / gemi adamları suları kesip evlerine gider / ve öykü biter.” (age s: 515)

İşte şiir:

Tomris uyar için bir şiir kurma çalışması

seni sonsuz biçiminde buldum o biçimi almıştın sandviçlerle, kötü şehirle, terle baş başa kalmıştın

yürüdü üstüne herkesin neonu, herkesin babaannesini herkesin en eski olan kökü, en eski hanesi

yeşili bozup suya çevirdin, akşamı sonsuz uzattın ne buldunsa o akşama uygun, ne buldunsa ona kattın

perdeler uzundu, rüzgâr kısa, masalar üç bacaklı masalar dört bacaklı, rüzgârlar uzun, perdeleri kısalttın

sen bir atmacanın en uzun çığlığını her tür gökte göğü büyüttün, otobüsleri aldın, şehirleri ufalttın

yıkılan bir kedi bir süre olarak doldurur sesini seversin bir kanaryanın sesinden çok kendisini

denizi ve ormanı, açlığı ve başkaldırmayı ayırmadın bırakılmış bir köşe başının en güzel tanımınıdır adın

seversin diye söylerim her şeyi, sana uygun olsun çünkü her şeyin birbirine uygununu sen bulursun

gel ellerini ver en güzel ellerini öyle ruhum, ateş yüreğim, kokum, birlikte öyle”

Kaynak: Turgut Uyar, Büyük Saat, YKY, İstanbul, Şubat 2021.

Baykuş

Nurhayat Kayar

Gece çökmüştü. Az önce okuduğu mitolojik hikâyenin etkisindeydi. Bir yandan da kızın saçları aklını karıştırıyordu. Aslında yeni tanışıyorlardı. Ama güzelliğinden çok etkilenmişti. Karşıya bakınca o baykuş perdede belirdi. Adeta kafasındaki şeytanlar aklını karıştırıyordu. Havva ile Lilit Ademin eş adayıydı.

Lilit özgürlüğünü arıyordu. Özgüveni yüksekti. Havva ise ne derirse yapıyordu. Daha önce tanıştığı kızı düşündü. “Ona çalışma dersem bırakır mısın işi diye sormuştun?” O da “evet” diye cevaplamıştı. İlişkisinde sürekli bir boyun eğiş vardı. Ama ayrılmışlardı iki gün önce. Bu seferki daha güzeldi. Ne yapacağına karar veremiyordu. Bir yandan da okuyup yazıyordu.

Çok okuyup çok yazmak her zaman özel hayatta iyilik getirmiyordu işte. Sığırdı her şey. İlk başta ya da sonda benlik öyle büyük bir şeydi ki yaptıkların her zaman eşleşmiyordu onunla. Daha sonra üzülmemek için onunla bütünleşmeye çalışmak çabalamak gerekiyordu belki de. İnsan hayatı onun için bir kumardır her zaman...

“Lilit olsa” dedi. Kendine güvenen, çok güzel. Ne dedim ben, diye hayıflandı. Duyguları karışıkta. Yazmanın insana iyi geldiği söylenirdi. Ama onun karakterleri hep kadındı ve kötüyle iyinin temsiliydi. Beni hemen kabule geçen bir kadın ya da benimle oyun oynayan diğeri arasında gidip eliyordu. Bu çalışmalarını için sürekli mitolojik destanlar ve kutsal metinleri tarıyordu. “İkircikli miyim diye söylendi?” Bazen kendini tanıyamıyordu. Perdeye bakınca o baykuş yine belirdi. Hikâyede baykuşun temsil ettiği Lilit aslında günümüzde feministliği temsil ediyordu. Kendisi kutsal metinlerde geçen Havva’nın kaburga kemiğinden yaratılmasını kabul ediyordu.

Çünkü erkek ve kadın eşit değildi ona göre. Ama o kendine itiraz eden kadını da seviyordu. İlişkisinde yaşadığı oyunlar onun ikircikli duygularını kamçıyordu durmadan. O karşısındaki kadının bunu fark etmesinden de memnundu. Çünkü o zaman kavgalar gürültüler eksik olmuyor aşkı depreşiyordu hemen.

Oysa bu hikâyede insanlık tarihi ile eşleşmiş geçmişe sahipti. O zaman günümüz yüzyılında halâ kadın erkek eşit değil demek de ne demektir? Aslında olması gereken kadın erkek olarak değil insan olarak iyiliği tesis edecek işler yapmaktı...

Âdem Lilit başkaldırısına dayanamayıp daha uysal olanı Havva'yı istemiş diye düşündü. Yazdığı kâğıdı buruşturup attı. Ne yapacağını bilemedi? Telefona sarılıp aramak istedi yeniden. "Alo" "ne yapıyorsun" "hiç seni düşünüyordum. "Bu konuşmalar uzadı ve sabah oldu.

Uyuya kalmıştı. Uyandıığında buruşturup attığı kâğıtlar koltuğun kenarını doldurmuştu. Birden baykuşu hatırladı. O saçlar yine kafasını karıştırdı. Lilit onu kötü etkiliyordu. Ama Havva'yı da ihmal etmiyordu. Ayrılmışlardı ama gönlü ona da kayıyordu. Niye böyleydi bilemedi.

Belki de şu benlik sorununu bir düşünmeliydik hepimiz. Onu tanımadan karşıdakini bilmek de mümkün değildi Şunu anlamak gerekliydi. Kadın hem Lilit hem Havva'ydı. Hem iyi hem kötü. Erkek için de böyleydi. Hem iyi hem kötü. Sanki insan ikircikli duyguları için kendini yormalıydı bir an önce...

Toprağa Cemre Düşmeden

Erdal Noyan

Havalar azıcık güllük gülistanlık oldu diye, açılıp saçılmak mı gerekirdi hemen! Vakitsiz açılanın başına geleni hiç duymamıştı ya da eskilerin deneyimlerine kulak asmıyordu. İyi de ne kazandı!

Cemrenin toprağa düşüşünü beklemeden açtığı çiçekleri kar altında, ayaz kucağında...İninden zamansız ayrılan ayı görmüş müydü hiç? Göçmen kuşlardan da mı ibret almıyor? Kazmasının, küreğinin saplarından olmak istemeyen herkes; odununu, kömürünü hesaplı yakmıyor mu? Nisandan evvel gelen bahara güvenilemeyeceği doğruluğu denenmiş bilgidir. Boşuna değil her şeyin takvime bağlanması.

Olağandışı olaylar tekdüzeliği renklendiren kaçamaklar olarak değerlendirilip hoşnutlukla karşılanmalı fakat kesinlikle onların peşlerinde sürüklenmemeli.

Ocak ayında mayıs sıcaklığı gösteren derecelere aldanmamalı. Geleceği vurgun yiyen ağaca mı acımalı, gün yüzü görmeden donan çiçeklerine mi yanmalı, bu yaz da ithal meyveler/le aldanacaklara mı üzülmeli? Aslında çoktan razıyız bir yılın kaybına! Aynı şeyin gelecek sene de tekrarlanacağıdır korkumuz! Çünkü bu ağaç, ihtiyatsızlığı alışkanlık edinmiştir...

“Oh olsun!” diyemezsiniz. Ağaç da bizim, çiçekleri de.

“Vur abalıya!”, o da uymadıysa şu nasıl: “Düşenin dostu olmaz!”

Hepsi tamam. Fakat ağacı aldatan havanın hiç mi suçu yok?

Ah şu ağaçta akıl, havada da insaf olsaydı...

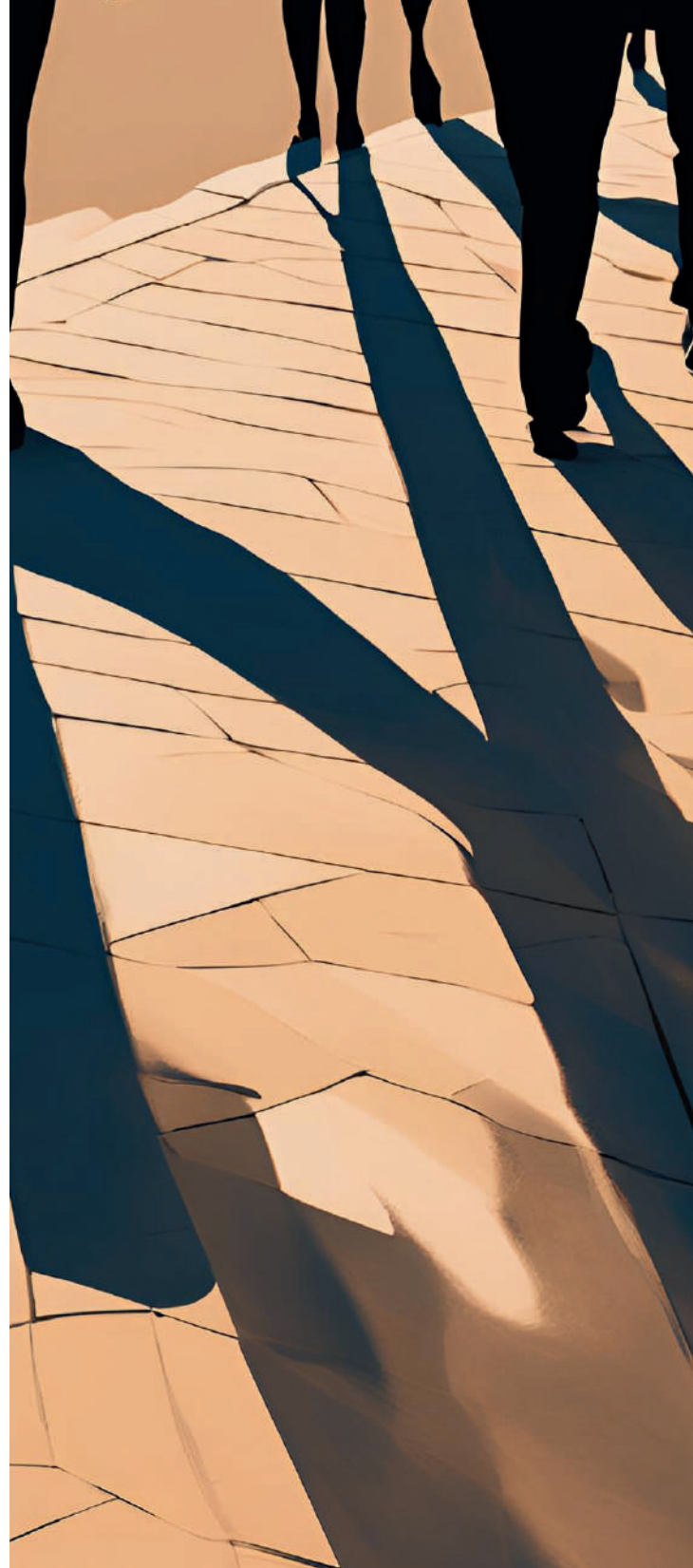
Trene bindiğimden beri düşünüyorum. Beni düşündüren beynimdekilerin ağırlığı mı, yoksa yolun büyü mü? Çocukluğumdan beri ne zaman yola çıksam, beynim sanki ağzımdan fıskırmak ister. Bense etrafımdaki insanlar rahatsız olmasın diye ağzıma bir fermuar çekerim. Gördüğüm her nesne bana başka bir masal anlatır. Mesela önümdeki koltukta oturan adamın yasının kokusu burnumu yakıyor. Tam karşımda, annesinin kucağında her şeyden habersiz gibi görünen bebeğin doğum travması, bir film şeridi gibi gözümün önünde canlanıyor. Yalnızca canlanmakla kalmıyor; acıtıyor, kanatıyor. Bilet kesen görevlinin sigarayı nasıl içtiğini gördüğümde, eşyle sabah ettiği büyük kavgayı hemen anlıyorum. Çünkü adam susarak bağıyor. Bazı acılar çok sigara kokar, rengi de koyu olur genelde yasin. Yaşamış olan ta uzaktan tanıyor acıyı. Acıtanı da. Dilde farklıdır da kalpte aynıdır acı. “Acıyor mu?” diye sorar ya anneler. Büyüyünce çakılsak da yere acımaz olur dizler. Çünkü öpünce geçmeyen kalp acısını tatmıştır bedenler. Kendime yarattığım bu soyut dünyada, kalbimde bir acı mıknaıtısı var gibi. Tren ilerleyip yollar hızla arkada kalınca, sanki yeni bir can kurtuluyor bir kanlı savaştan. Her istasyonda başka bir kötü, kılıcı atıp Tanrı’dan af diliyor. Daha kötü olanlar ise savaşına devam ediyor.

Hayatı, var olan her duygusuyla sevmeme rağmen artık bir sonraki hayatım için heyecanlanmaya başladığım günlerdeyim. Hayır, bu yol bir vazgeçiş yolculuğu değil; bu bir arayış yolculuğu. Her giden, dönemedi belki memleketi bildiği topraklara. Bazıları kurşuna dizilerek barut kokularıyla, bazıları da bombaların arasında dumanda kaybolduğuna sevinerek hüznü gözlerle istemeden çıktı yola.

Geriye dönüp baktığımda, en büyük sorunumun "görülmemek" olduğunu söyleyebilirim. Belki de bu nedenle şimdi tüm acıları sahipleniyorum. Bunun nasıl başladığını soracak olursanız, ilk olarak annemden. Aşkım yasak olduğu Doğu köylerinde, annem hamile olduğunu öğrenince kardeşi tarafından bir ormana götürülmüş ve öldürülmek istenmiş. Ancak dayım anneme kıyamamış ve onun kaçmasına izin vermiş. Annem, göç ettiği Almanya’dan dedem ölene kadar tek bir mektup bile yazmadı. Önceleri ölüm korkusundan daha sonraları ise nedenini anlamadığım bir şekilde görmezden geldi beni. Babamın kim olduğunu bugün bile bilmiyorum. Dayımın tahminine göre, annem savaştan kaçan bir Ezidi gencine âşık olmuştu.

Görülmeyen

Ayşenur Aysel

Oturduğum yerden geçmişe bakıyorum da, kırk yıl geçmesine rağmen hâlâ ağlamamak için yutkunuyor ve titriyorum. Çocukluğumda da böyle olurdu; dedem, annem yüzünden bana küfür ettiğinde aynaya bakıp, “Ağlamayacaksın sen” diye kendi kendime uyarılarda bulunurdum. Gözlerimde büyük bir nefret belirirdi ancak bu nefret yalnızca anneme değil; daha çok alacaklı olduğum dünyayaydı. Yıllarca gözümde akmayan gözyaşlarım, kalbimi kara bir katrana çevirmeye yetti. Sonraları kararış kalbim, beklentisiz benliğim ve akıtmadığım gözyaşlarıyla karanlık odalarda başlayan bir ergenlik yolculuğuna çıktım. Hatırladığım dört ya da daha fazla intihar denemesiyle, toplumun gözünde de artık görünmez hâle gelmişim. Kendilerince haklıydılar belki de, hayal ettikleri gibi bir birey olamamışım. Beni görmeyen ailem ve çevremdekiler, acı çeken çaresiz bir çocuk olduğumu da görmedi. Onları suçlamıyorum; bunun bir yararının olmadığını geçen yıllar çoktan öğretti. Görülmemek! “Sen sus, daha çocuksun” gibi cümlelerle başlayıp, “Sen kız çocuğusun, bunlar sana yakışmıyor” sözleriyle devam etti. Görülmemek, yeterince sevilmemek, yok sayılmak, küçük kalbimi paramparça etmeye fazlasıyla yetti.

Başaramadığım ölümü, yaşarken başarmayı hayatımın hedefi hâline getirdim. Ve sonunda başarmıştım: Yirmili yaşlarımın başında, hayatın tüm kötülüklerini deneyimleyerek bir cesede dönüşmüştüm. Yaşananların detaylarını anlatmak ya da hatırlamak, şu an en son isteyeceğim şey. Görülmemek yalnızca ailemle de sınırlı kalmadı. Gittiğim okullardaki, benden daha iyi sevilmiş, benden daha varlıklı arkadaşlarım tarafından da görülmedim. Onların beni görmesi için, onlar gibi olmak zorunda kaldım; onların güldüklerine gülmek, onların içtiklerini içmek, hatta onların giydiklerini giymek. Tüm bu saçmalıklarla lise hayatımı geride bıraktım. Bir ceset olarak, şans eseri herkesin güzel kıyafetlerle geldiği okulumuza, uykudan uyanıp pijamayla zor yetişiyordum. Hayat, acılarımı dindirmek yerine katlamayı tercih etmişti. Belki de tüm suçlu hayat değildi. Belki de içimdeki karanlık, aydınlığa çıkmama izin vermiyordu. Acılarım uykularımı kaçırıyor, kaybedenlerin kaybettiğinden daha çok kaybetmişim gibi hissettiriyordu. Geçmeyen kesi izleriyle dolu bedenim ve yeterince inanamayan ruhum bunun sonucuydu. Acılarla ve acımla ilgili şiirler yazmışlığım bile var. Hep kendime acıyarak ve acıyla geçirdim yıllarımı. Başka bir duygunun nasıl yaşandığını tecrübe edecek kadar bile tadamadım. Kırk yıllık hayatımda yazıya dökemeyeceğim kadar çok çirkinlikle karşılaştım. Zaman içinde yalnızca bir ceset olduğumu değil, insan olduğumu da unuttum.

Görüldüğüm günler de oldu; öyle ki, görülmek istemediğim için saçlarımı kazıttım. Geçen yıllar bedenimde çok şey değiştirmişti ama ruhum hâlâ annemin karnından çıktığı ilk günden beri tüm acıları mıknaş gibi toplayıp birbiriyle çarpıyor, katlayıp çoğaltıyordu. Ölmek artık aklıma bile gelmiyordu çünkü zaten yaşamadığımı çok iyi biliyordum. Ve aklıma bile gelmeyen başıma geldi: Âşık oldum.

Ruhumdaki pasın o anda kalktığını, kalbimin beyazladığını ve yaşamak için bir umudum olduğunu hissettim. Âşık olduğum adama sarıldığımda, dünyanın hiç de fena bir yer olmadığını düşündüm. Yıllar önce içimde sönen tüm ışıkların yeniden yandığını hissettim. Gözüme her yer daha yeşil, her şey daha canlı görünüyordu. Kıyamet kopsa derin bir nefes alıp Tanrı’ya “Kopmasın!” diye yalvarabilirdim. Nasıl bu kadar emin olduğumu açıklamak zor ama biliyordum. Doğduğum günden beri yalnız olan ruhum sonunda bir başka bedenle yeniden nefes almaya başlamıştı. Hayal bile edemediğim bir altı ay geçirdim. Beraber bir yola çıkmaya karar vermiştik. İnsanı yardım kamplarına gidip elimizden gelen ne varsa yapacaktık. Ancak yola çıkacağımız gün, bir telefonla dünyam yeniden karardı. Onun canını alan o sarhoş tır şoförü, beni de yeniden bir cesede dönüştürdü. Sonra yola çıktım.

Aylardır yoldayım. Yol bana iyi geldi. Anlamaya başladım. Şimdi bu tren yolculuğumda, annemi, babamı, dedemi, dayımı, hatta o katil şoförü bile anlıyorum. Memleketinden kaçmak zorunda bırakılanları, başka bir yere göçmek zorunda kalanları, kendinden kaçmayı isteyenleri. En çok da kuşları anlıyorum.

Hayatımı karartan yollar ve yolculuklar olsa da yolları hızla geride bırakan bu trende, yeni yolum ilerledikçe aydınlanıyor. İstasyona yaklaştığımızı bildiren anons, beni ilk defa ışıklı, yeni bir yola davet ediyor ve nerede olduğumu bile bilmediğim bu yeni dünyaya ilk adımımı atıyorum.

Gazeteci Bir Kaleminden Öyküler Oktay Akbal Serpil Tuncer

1923 yılında İstanbul'da dünyaya gözlerini açan Oktay Akbal, ortaöğrenimini çeşitli Fransız okullarında, liseyi ise İstiklal Lisesinde tamamlamıştır. İstanbul Hukuk ve Edebiyat fakültelerine devam etmiş, ancak yükseköğrenimini yarıda bırakarak kendini yazarlığa vermiştir. Servet-i Fünun-Uyanış dergisinde bir yıl sekreterlik yapmış, Milli Eğitim Bakanlığı Tercüme Bürosunda çalışmıştır (1947-1951). Ama yaşamını asıl anlamda gazetecilik yaparak kazanmıştır. 1939-1940 yıllarında Yeni Sabah ve İkdam gazetelerinde çevirileri ve öyküleri yayımlanmıştır. 1951-1956 yılları arasında Vatan gazetesinde, düzeltmen, sekreter ve yazı işleri müdürü olarak çalışmıştır. 1956'da köşe yazarlığına başlamıştır. 1969 yılından 1991 yılına kadar Cumhuriyet gazetesinde çalışmıştır. Servet-i Fünun-Uyanış dergisinde çalıştığı sıralarda başlayan eski yeni tartışmalarının ve yeni edebiyatın içinde yer alan Akbal'ın sanatında böylece asıl edebiyatçı dönemi açılmıştır. Kendi yaşam deneyimlerinden, çocukluk anılarından yola çıkan, küçük kent insanını da göz ardı etmeyen duygulu öyküler yazmaya başlamıştır. Aslında yazın sanatıyla ilgilenmesi çok eskilere, çocukluğuna dayanır.

Akbal'ın ilk öyküsü bir gazetede yayımlandığında, O 16 yaşında bir çocuktur. 19 Mayıs 1939'da Fenerbahçe Stadında Spor ve Gençlik Bayramı şenliklerini izlemeye gitmiştir. Başına güneş geçmesin diye gazete alır. Şapka yapıp kafaya yerleştirir. Sıkılır, okuyacağı tutar gazeteyi, bakar ki, karşısında Oktay Akbal imzası. İlk öyküsü yayınlanmıştır. (1)

Yazmaya olan tutkusu onu, ilk kitabı olan "Önce Ekmekler Bozuldu"yu yazmaya zorlar. Kitabı 1946 yılında çıkmıştır. Bu kitabın arka kapağında Oktay Akbal kendi ağzından şu sözleri dile getirmektedir:

"Annemin sattığı Tophane'deki evin parasıyla bastırılmıştım. İki yüz liraya bin beş yüz tane. Her biri altmış kuruş. Kendim dağıtmıştım. Şehzadebaşı'ndaki tütüncü, altmış kuruş fiyatı çok görmüştü. 'Kim alır bu paraya?' demişti; yine de hatır için camın önüne koymuştu. Kapağını Fahir Onger çizmişti. Önce Ekmekler Bozuldu, daha kalın olabilirdi, ama dergilerde çıkmış başka öyküleri, düzyazı parçalarını kitaba almamıştım. Kendime göre bir seçme yapmıştım. On sekiz, yirmi yaşlarındaki genç bir yazarlık heveslisinin duygusal seslenişleri. Tam altmış yıl önceden... Bilmem günümüz okurlarına bir şeyler duyurabilecek mi? Hiç değilse 40'lı yılların bir belgesel anısı sayılsın isterim. O, İkinci Dünya Savaşı'na girdik gireceğiz kuşkuları içinde çırpınan bir İstanbul'da yazmak,

yaratmak tutkusuna kendisini kaptırmış on sekiz-yirmi yaşlarındaki bir gencin yaşantıları, düşüleri, aşkları, umutları...”(2)

Genelde öykülerinde gündelik yaşamdan kesitler sunan ve kişisel yaşamından hareketle gözlemlerde bulunan Oktay Akbal bir kent öykücüsüdür; büyük oranda kenti, kentin insanlarını, mekânlarını yaşam biçimlerini, umutlarını aktarmak isteyen bir öykücüdür. "Ben küçük kentlerde hiç yaşamadım" (Yalnızlık Bana Yasak, Bayraklı Kapı, s. 11) diyerek öyküleri hakkında kendisi bir değerlendirme yapmıştır. Onun için bir İstanbul öykücüsüdür diyebiliriz. (3)

Bir yazar için öykü oluşturmak kolay gibi görünebilir. Aslında öykü oluşturmak, yazardan çok yaşayan insan için bütün umutlarını, hayallerini, geçmiş ve geleceği harmanlayarak ve hayatı yeniden gözlemleyerek yeni bir karakter yaratmak ve bu karaktere uygun bir elbise, yani kurgu giyindirmek gerekmektedir. Yazar belki en iyi yaşayan değildir ama onun, en iyi kurgulayan olduğu su götürmez bir gerçektir. Peki, yazar için bir öykü nasıl oluşur? Oktay Akbal bu soruya şöyle cevap vermiştir:

“Bir öykü nasıl oluşur? Durup dururken. Birini görürsünüz, bir görüntü, bir haber. Şu günlerde bir adamı gözliyorum sabah akşam sırtında çuvala dolaşır iki büklüm. Normal zamanda da iki büklüm! Bay Virgül, dedim. Bir gün otobüste yanındaydı. Çok yoksul bir adam. Hep bir şeyler taşır evine. Acıdım. Sonra konuştuk, kızı doktormuş, oğlu otel sahibi. Kendisi köyün en güzel özel havuzlu köşkün sahibi. Bir öykü işte. Yazmaya değer mi? Yazmadım. Bir gün yazılır belki. Böyle durumlar yaşadım. Bir aşkın yaşanması bitmesi. Bir an. Hep bir an. Fotoğraf çekimi gibi bir an değil, bir ressamınunki de değil. Bir öykününki çok daha başka...”(4)

Öyküler oluşur. Oluştukça yazma serüveni devam eder. Zaman içinde; Aşksız İnsanlar (1949), Bizans Definesi (1953), Bulutun Rengi (1954), Berber Aynası (1958), Yalnızlık Bana Yasak (1967), Tarzan Öldü (1967), İstinye Suları (1973), İlkyaz Devrimi (1977), İki Çocuk (1979), Karşı Kıyıları (1979), Hey Vapurlar Trenler (1981), Lunapark (1983), Ey Gece Kapını Üstüme Kapat (1988) isimli öykü kitapları kaleme gelir. Ayrıca; Garipler Sokağı (1950), Suçumuz İnsan Olmak (1957), İnsan Bir Ormandır (1975), Düş Ekmeği (1983), Yeşil Ev (1990) isimli romanları da eserlerine katmıştır. Anı, günce türünde de eserler veren yazar deneme, gezi ve inceleme alanında da eserleri Türk Edebiyatına kazandırmıştır. Oktay Akbal'ın ilk dönem öykülerinde temel konu, birey ve bireyin

yaşadığı anlamsızlık, yabancılaşma ve bunalımdır. Yazar otobiyografik unsurlardan çokça yararlanarak kuşağının orta sınıf, küçük kentli insan profilini yansıtmaya çalışmıştır. Bu ilk dönem öykülerinde toplumsal dekor genelde arka fonda durur ve bireyin ruhsal dünyası üzerinde etkide bulunur. Başta savaş olmak üzere toplumsal gelişme, yaşam biçimlerinin değişmesi, ortadan kalkan mahalleler yazarın bunalım yaşamadığı temel öğelerdir. Fakat savaşın bitimiyle yazarın mutluluğu yakalayamaması ondaki kişisel bir bunalım halini de açıkça yansıtmaktadır. Önce 'Ekmekler Bozuldu ve Suçumuz İnsan' Olmak bu açıdan dönemin küçük, kentli, orta sınıf insanının yaşam biçimlerine, duygularına, umutlarına, hüznelerine, yalnızlığına çevrilmiş bir projektör olarak değerlendirilebilir. (5)

Oktay Akbal, eski bir İstanbulludur ve bu nedenle 1930'ların, 1940'ların bozulmamış İstanbul'unda kendisinden ve yakınlarından, arkadaşlarından, dostlarından kalan hazineleri arar. "Anılar kuşlar gibi konacak dal arar" dizesini yaratan Oktay Rifat'ın uyarısıyla anılarını daldan dala kondurur. Fatih'te, sinemalar, eğlenceler semti Şehzadebaşı'nda, Cağaloğlu'nda, Sait Faik'in İstiklal Caddesi'nde, Beyoğlu'nun renkler, coşkular ve cümbüşler merkezi Çiçek Pasajı'nda dolaşır. Okurlarına dünle bugünün tanıklıklarını, duygusal birikimlerini, farklılıklarını, hangi odakta birleşip hangi odakta ayrıldıklarını gösterir. Canlandırır ve yaşatır. Ama bugüne göre kişiyi daha az yıpratın, daha az soysuzlaştıran, daha az pisliklere bulayan "dün"ü sevgiyle, özlemle anlatır ve "bugün"ün karmaşasından, bugünün rezilliğinden kaçmak ister. (6)

Anlatıcı rastladığı her kişiye, birer öykü kişisi olarak bakar neredeyse. Yazmasa da aslında her birinin birer öykü kahramanı olduğundan emindir; oynadıklarını düşlediği oyunlara, filmlere, öykülere, hatta romanlara dalar. O daldıkça, biz de öykülerin anlatıcısını tanımaya koyuluruz ucundan kıyısından. Anlatıcının, öykü kişilerini izlediği, onların peşine takıldığı bile olur kimileyin. Akbal'ın öykü kişileri hep gidip geliş içindedir, hep hareket halinde. Duran öykü kahramanlarıyla tanıştırdığında bizi, bu kez de onların seyir penceresinden aktarmaya girişir olup bitenleri. Sonuçta onun "ben"leri, yapayalnız da olsalar, kendi sinemalarının makinistidir hep. Böyle olunca, hemen bütün öyküler, birer uzak bakış yanılması yayar. Ancak böyle de olsa, yakın çocukluk duran duyguları taşar öykülerden. (7)

Zaten öykü bir sinema izlemek ve o filmi en yakınına anlatmak gibidir. Hayat bir filmidir ve her kare yazarın ağzından sözcüklere dönüşür. Sadece olay örgüsü değil, ayrıca

kahramanın iç dünyası da yazarın süzgecinden geçer. Akbal'ın öykülerinde karakterlerin iç dünyası fazlasıyla gözlemlenir. Akbal, “hayatının tekdüze akışını değiştiremeyen, değiştirmek istedikçe gelenek ve görenekler yüzünden çevrenin yadırgayış ve ayıplayışlarıyla gene eski çizgisine dönmek zorunda kalan”, “ince duygulu, aydın bir orta sınıf insanını” anlatır öykü ve romanlarında. Öykü ve romanlarında yer alan iç çatışma ve hesaplaşmalar, denemeleri ve günlük gazete yazılarında Türk toplumundaki değişim ve gelişim sorunlarına, Kemalist bir bakışla çözüm arayan, içten ama serinkanlı bir anlatımla yer değiştirir. (8)

Oktay Akbal'ın ruhsal dünyasının ve doğal olarak yazı dünyasının biçimlenmesinde babasının ölümü ve ardından yaşanan olaylar çok etkili olmuştur: "babamın erken ölümü, ekonomik durumumuzun bozulması, annemle kapalı bir yaşam, geçim sıkıntısı beni iç dünyama kapattı. Olaydan çok iç düşünceler, sezgiler, arayışlar, düşler ağır bastı. Ama bunlardan da yalnız kendimi değil, kendime benzeyenleri anlattığımı, her okuyanın bu öyküleri 'kendisi yaşamış' gibi duymasını istedim. Doğallıkla bu, kendiliğinden oldu. Yazmanın, anlatmanın doğal akışı içinde.”(9) “Babamın hastalığı, ölümü, cenaze, sonra o koca evden taşınmamız. Bir düzen böylesine çabuk nasıl değişirdi, anlayamıyorum. Dostlar, çevre, hepsi hepsi değişti. Yalnızdık, yoksulduk! Bir ana, bir oğul. (10)

KAYNAKÇA

1- *AKBAL* Sirmen Ali Oktay Akbal'a Saygı Milliyet Gazetesi 16 Nisan 1997

2-*AKBAL* Oktay Önce Ekmekler Bozuldu Cumhuriyet Kitapları 13. Baskı 2012 İstanbul

3-*ASLAN* Cumhuriyet Muhafazakârlık-Modernlik Geriliminde Oktay Akbal Öykücülüğü A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi Sayı 29 Prof. Dr. Zeki Başar Özel Sayısı s:121-Erzurum20016-<http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunitaed/article/view/1020001697/1020001696> Erişim Tarihi: 27/09/2017

4-*ANDAÇ* Feridun Cumhuriyet Gazetesi Kültür Eki Sayfa 14/ <http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/40853/001521294006.pdf?sequence=1>) Erişim Tarihi: 27/09/2017

5-*ASLAN* Cumhuriyet Muhafazakârlık-Modernlik Geriliminde Oktay Akbal Öykücülüğü A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi Sayı 29 Prof. Dr. Zeki Başar Özel Sayısı S:129 -Erzurum 20016 <http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunitaed/article/view/1020001697/1020001696> Erişim Tarihi:28/09/2017

6-*BUYRUKÇU* Muzaffer Dünle Bugünün Tanıklıkları <http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/40798/001521300006.pdf?sequence=1> Erişim Tarihi:27/09/2017

7-*ASLANKARA* M sandık Öykücülüğümüzde Bir Anadamar: Oktay Akbal <http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/40764/001521290006.pdf?sequence=1> Erişim Tarihi:28/09/2017

8-*SENNUR* Sezer Oktay Akbal'ın Günlükleri Cumhuriyet Kitap Sayı:211 S:7

9-*ASLAN* Cumhuriyet Muhafazakârlık-Modernlik Geriliminde Oktay Akbal Öykücülüğü A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi Sayı 29 Prof. Dr. Zeki Başar Özel Sayısı -S:121Erzurum 20016 <http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunitaed/article/view/1020001697/1020001696> Andaç Feridun, "Bir Öykü Evreni Yazarın Evreninden bir Parçadır", Oktay Akbal İle Söyleşi, Adam Öykü, sayı 4, Mayıs-Haziran 1996.

10-*ASLAN* Cumhuriyet Muhafazakârlık-Modernlik Geriliminde Oktay Akbal Öykücülüğü A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi Sayı 29 Prof. Dr. Zeki Başar Özel Sayısı -S:121 Erzurum 20016 - Müzeyyen Abla, Bayraklı Kaptı, s. 173 <http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunitaed/article/view/1020001697/1020001696> - 2017 4

Bu Bir Haziran mı?

Davut Güner

Bu bir haziran mı? Yok, bu bir haziran olamaz. Nedense şehrin orta yerindeki bir ölü de boylu boyunca uzanmış öylece yatıyor, kırmızı ışık da sürekli yanıp sönüyordu. Çocuklar sırtlarındaki çantalarıyla ölüye şöyle bir bakıp geçip gittiler. Zil çaldı, okulun bahçesi bir anda tenhalaştı.

Esmer çocuk:

“Ben hayatımda böyle bir ölü görmedim,”
Sarışın çocuk:

“Ben de böyle bir ölüyle ilk kez karşılaşıyorum. Geçen gün ağaçta bir guguk kuşu gördüm, ötmüyor sanki ağıt yakıyordu. Annem eski çamaşırları yıkıyor, ablam da iki de bir doğuya bakıp çantasını karıştırıyordu. Ağabeyim tabiatta bir serzeniş olmalı, dedi ama ben pek bir şey anlayamadım.”

Gözlüklü çocuk:

“Arkadaşlar, bu ölü soyut bir ölüdür. Kapıların, pencerelerin, anahtarların ölümü gibi bir ölüdür. Parklarda sürekli dolaşan bir adam var. Bu adam doğudan güneye, güneyden batıya eşyanın hareketlerini sürekli izliyor. Bu adam bilge bir adam olmalı. Bence bu adam kaybolmuş bir müziği arıyor, şehirden dağlara kaçıyor.”

Çocuklar geri dönerek, koşar adımlarla okulun yolunu tuttular.

Ben de bir tepeden şehre şöyle bir baktım. Bu tepeden bakınca da hazirana ait en ufak bir belirti görünmüyor. Bu ayakkabılar bana ya bol geliyor ya da çok dar. Şehirde bir kargaşa bir belirsizlik bir umutsuzluk... Şimdi şehre insem bütün morgları, bütün acilleri araştırırsam... Burada haziran diye bir yaralı ya da haziran diye bir ölü var mı diye sorsam? Sonra mı işte karşımda bir kâbus gibi:

SANRILAR
NARKOZLAR
ŞİHİRLER
İLLÜZYONLAR...

Şimdi yeniden geriye çekilmek içe kapanmak gerekiyor. Arıların, kuşların sesleri de beni sürekli güney yönüne sürüklüyordu.

Güneydeki bu dut ağacı, bu ceviz ağacı, bu erik ağaçları, o çok iri kavak ağacı; bana bir masal ülkesinin kapılarını aralyor. Ağaçkakanlar, guguk kuşları, arı kuşları bu müzik, işte bu kesin kes kaybettığımız haziran olmalı, dedim kendi kendime. Evet, bu haziran...

Bahçenin üst kısmında bir kuyu ve çıkık var. Ceviz ağacının altında bir kadın oturuyor. Yanılmıyorsam bu kadın benim büyük annem olmalı. Kadının yüzünde on dokuzuncu yüzyıldan yirminci yüzyıla uzanan parıltılı bir nehir görünüyor sanki. Kadının ellerindeki nasırlar çalışkanlığı ve bereketi simgeliyor. Kadının yanına yaklaşmak istedim ama sanki bir şey beni sürekli engelledi. Bu yiğit kadını sadece uzaktan seyretmek zorunda kaldım. İşte yazın, haziranın, temmuzun ve ağustosun sırrı tam da bu ceviz ağacının altındaydı. Bu ceviz ağacının kökleri diğer ağaçların kökleriyle birleşerek medeniyetimize, o altın çağa uzanıyordu. O altın çağda insanlar mutlu, çocuklar da çok sevinçliyidiler.

Okuldaki o bilge çocuklar da pencerelerden, "Altın çağa bak, ırmakların ve çeşmelerin suları nasıl da berrak!" diye bağrışıyorlardı. O gün okulda hiç zil çalmadı. Ben de sanki başka bir çağda yaşıyormuş gibi derin bir uykuya daldım.

Gri Şapka

Çoşkun Eroğlu

Fırından yeni çıkmış simitlerin seyyar tezgâhlara dizildiği saatlerdi. Güneş karanlığı turuncu kollarıyla yavaş yavaş aralarken; kadifemsi bir buğunun kalktığı denizin koyu mavi suları, bu buğudan kendine ince bir şal örten kentın çeperleri güzel bir bahar sabahına uyanıyordu. Mor bulutların kundakladığı sıra dağları okşayarak gelen rüzgâr, aşağı doğru eserken bu buğulu örtüyü dalgalandırıyor; önüne kattığı reçine, hanımeli ve yasemin kokularını sahile kadar getiriyordu...

Kent işte böyle bir güne uyanırken insanı hafifçe sarhoşluğa sevk eden bu kokuların vurduğu limandan hafif yolcu gemisi kalktı. Sütlaç gibi kırışan denizde buğuların üzerinde uçarcasına ilerliyordu. Kamaşan gözlerle etrafı süzen yolcular güverteden yiyecek atmaya başlayınca gümüşü ışıltılarıyla kuşlar gelmeye başladı. Lacivert gökyüzünden adeta yağıyorlardı. Görüntüleri havai fişekleri andırıyor, harika manzaralar oluşturuyordu.

Nereden geldiği bilinmez, kuşların bu parlak oyununa sıra dışı bir martı da katıldı. Tüm gözler ona döndü. Beyaz bir güvercine benziyordu. Şimşek gibi süzülüyordu diğerlerinin arasında. Ama simidi kapınca dümeni sahile doğru kırarak buradaki oyundan çabucak çıktı. Baharın tatlı ışıkları altında beyaz bir yıldız gibi kaymaya başladı. Sahile yaklaşmak üzereyken üzerine bir gölge düştü. Yetişkin bir martı onu izliyordu. Medeniyetin içine sokularak peşindeki tehlikeyi atlatmak istedi. Ama başaramadı. Sahildeki bir apartmanın bahçesine yaklaştıklarında aldığı darbenin etkisiyle ağızındaki simidi düşürdü.

Aşağıda gri şapkasının altında küreğiyle çalışan yaşlı kapıcı önce havayı yırtan tiz bir ses sonra da bir çığlık duydu. Yetmişli yaşlarında, gür bıyıklı, zayıf ve topal bir adam olan kapıcı; alnı boyunca uzanan iri kaşlarının altındaki fersiz kara gözlerini yukarı dikti.

Acıyla feryat eden genç martı birkaç takla attıktan sonra denize doğru dönmüştü. Yetişkin martı ise aşağı doğru inmeye devam etti. Yaklaştıkça rüzgâra çarpan kanatlarından çıkan ses kabalaşıyor adamın üzerine düşen gölgesi büyüyordu.

Gökten inen felaket karşısında bir an donup kalan yaşlı kapıcı, küreği kaldırıncaya yetişkin martı devasa kanatlarını toplayarak gürültüyle yukarı doğru kanat çırpı. Biraz yükselince de daireler çizip vahşi çığlıklar atarak oradan uzaklaştı. Çığlıkların yankısı duyulmaz olunca küreği bırakan talihsiz adam, bahçedeki zeytin ağacına dayandı. Göğsü ağrıyordu. Aniden yaşadığı heyecan verici bu olaydan dolayı küt küt atan yaşlı kalbi dinmek bilmiyor, nefesini toparlayamıyordu. Gözlerini kapatıp gri şapkasını yüzüne doğru indirmişti ki arkadan gelen bir sesle tekrar irkildi.

Apartmanın birinci katında oturan kadın, mutfaktaki hamster kafesinin boş olduğunu görünce, “Çabuk gel! Juliet kaçmış!” diye bağıyordu içerdeki kocasına. Kısa bir zaman sonra telaşla geldi adam, eşinin dağılan saçlarını topladı. Birlikte balkondan bakmaya başladılar.

Oturdukları bina sahil boyunca uzananların en eskilerindendi. Denize bakan yamacındaki dört başı mamur bahçesi göze çarpıyordu. Burada her daim bakımlı çimlerin ortasından geçen ve apartman kapısına kadar uzanan yolun her iki tarafında bodur ağaçlar; duvarın kenarlarında erguvan, yasemin ve onların alt dallarına asılarak bir şerit gibi uzayan hanımelleri vardı. Bahçede ayrıksı duran tek şey olan asırlık zeytin ağacının yanından ayrılarak gelen yaşlı kapıcı çok yorgun görünüyordu. Gece çok yağmur yağdığından açık kahve ceketi ve pantolonu çamur içindeydi. Eliyle temizlemeye çalışırken daha fazla sıvamıştı üstüne başına bunları. Çok geçmeden bu beyhude işten vazgeçerek onlara bakmaya başladı. Güzel kokular geliyordu mutfaktan. Kızarmış ekmeğe ve demli çay kokuyordu. Adam; ince, uzun boynunu öne doğru eğip kalın camlı gözlüğünün arkasındaki soğuk mavi gözlerini ona dikerek: “Juliet yok, kaçmış.” dedi. Bu arada kadın, beyaz kazağının üstüne dökülen sarı saçlarını bordo bir eşofman giyen eşinin koluna dayamıştı. Kirpikleri nemlenmiş, kivi yeşili gözleriyle bir boşluğa bakar gibi duruyordu.

Yaşlı kapıcı başını salladı. Şimdiki manzara karşısında hissettiklerini gür beyaz bıyıklarının altına saklamaya çalışarak hemen Juliet Hanım’ı aramaya başladı. Balkondan bahçeye atlayan adam da ona eşlik etti. İlk defa dışarı çıkan küçük hanım taze çimenlerin, papatyaların, erguvanların kokularıyla mest olmuş özgürlüğün tadını çıkartıyordu. Kahverengi tüyleri otların arasında fark edilince minik gözlerini onlara dikti. Sessizce yaklaştılar ona. Bir iki adım kala gri şapkasıyla üstüne atladı kapıcı. Yaşlılara özgü boğuk sesiyle gülerken bağırdı ve sol elini çimenlerin üstündeki gri şapkasının altına soktu. Eliyle hamsteri ararken karşısına geçen adama şaşkınlıkla baktı. Şapkeyi kaldırıp bir de içini kontrol etmeye başlayınca adam ona bakmaktan vazgeçerek Juliet’i aramaya koyuldu.

Bahçe duvarının yanında tekrar ortaya çıktı küçük hanım. Fakat firar eden bir mahkûm gibi korkuya kapılıp kaçınca duvarın yanındaki su arkına düştü. Tam yakalayacakları sırada bu kez de suda kayboldu. Bir süre beklediler ama ortaya çıkmadı. Yanlarına gelen kadın ağlamaya başlamıştı. Duvarın dibinden akan su arkı apartmanın kenarından caddeye döndüğünde üstü kapalı şekilde devam ediyordu. Çaresizce beklediler bir süre orada. Sessizliği bozan yaşlı kapıcı oldu. Kadını teselli etmek için kısık bir sesle “Kolay kolay bir şey olmaz bunlara! Kurtulur, çıkar gelir bir yerden.” deyince, adam öfkeyle baktı. Ama sesini yumuşatmaya çalışarak, “Yapma Efendi! O sadece evcil bir hayvan!” dedi.

Gözlerini hızla açıp kapamaya başlayan yaşlı kapıcı cevap vermedi. Usulca ayrıldı yanlarından. Gidip zeytin ağacına sırtını dayadı. Gri şapkasını yüzüne indirdi yine. Çenesini küreğe dayayarak dalıp gitti... Yaklaşık on dakika sonra bağırdı: “Bakin hele misafirimiz var. Juliet Hanım gelmiş. Üşümüş!” deyince, kadın bir çığlık kopardı. Adam ise “Hay yaşa, hay yaşa sen!” diyerek balkondan bahçeye atladı.

***

Öğleye doğu güneş yükselmiş, portakal renkli ışıklar her yeri sıcağık yıkamıştı. Adam ile kadın balkonda oturmuş sessizce birbirlerine bakıyordu. Juliet kurulmuş, bahçeyi izliyordu. Yaşlı kapıcı ise rahatlamış, işine devam ediyor, denizin ılık havasını yaşlı ciğerlerine çekiyordu. Fakat kuzeyde gözüken kara bulutların havayı değiştirecek olması gibi kendi havası da birazdan değişecekti...

Sahile yaklaşan karanlığın içinden gelen yetişkin martı, uzaklaşırken yaptığı gibi daireler çizerek bahçeye doğru inmeye başlamıştı. Alıcı bir kuş gibi süzüyordu aşağıyı. Tepesinde dönen felaketi sezen yaşlı kapıcı başını yukarı kaldırdı. Düşen simit biraz ötesindeydi. Kaçmak için elindeki küreği bırakınca, yetişkin martı süngüsü inen bir savaşçıya saldırır gibi savaş naralarını andıran çığlıklarıyla dalışa geçti. Ama aradaki mesafe beş metreye kadar inince hayret verici şeyler oldu. Yaşlı kapıcı başındaki gri şapkayı ona doğru fırlattı. Yetişkin martı ise buna karşın daha da şaşkıncu bir şey yaptı. Şapkayı havada kaptığı gibi kanat çırparak yükseldi.

Bu arada çakan bir şimşek gökyüzünü âdeta ikiye böldü. Yaşlı kapıcı bu defa da geri geri birkaç adım attı. Ardından gelen gök gürlemesiyle sırt üstü düşünce kollarını iki yana açıp yukarı doğru bakmaya başladı. Şapkayla boğuşan yetişkin martı belki yüz metre yükseldi. Sonra yine daireler çizerek alçaldı. Gri şapkayı bahçeye fırlatıp, pas renkli bulutlara doğru sakın sakın uzaklaştı. Artık seçilemeyecek kadar uzaklaşınca yaşlı kapıcı apartmana doğru döndü. Olayı ilk başta heyecanla izleyen adam ve kadın donup kalmıştı... Oturduğu yerde, yağmurun altında kıpırdamadan denizi süzen yaşlı kapıcı; ancak papatyalar iri damlalarla yana devrildiğinde ayağa kalkabildi. Şapkaya doğru yürüdü. Birkaç yeri astarına kadar yırtılan gri şapkayı yerden alarak düzeltmeye çalıştı. Aklına ne geldi bilinmez, birkaç kez salladıktan sonra onu başına götürdü. Küreği yerden alıp omzuna atarak bodrumdaki evine doğru yavaş yavaş yürüdü.

Kırık Gözlük

Nurcan Ören

Genç adam masa başında çalışıyordu. Ara ara esniyor, gözlüğünün altından gözlerini ovuşturuyordu. Yorulmuş, uykusu da gelmişti belli ki. Üşümeye de başladığını fark etti. O sırada omuzlarına el örgüsü bir hırka kondu. İçi sevgiyle doldu. Tanıdığı lavanta kokusunun ferahlığını derin derin içine çekti. Hırkayı omzuna koyan kadın, eğilip kaşının kenarına küçük bir öpücük bıraktı. “Çay ister misin?” Adam omzuna konan küçük eli tutup avucunun içini öptü. “Hayır canım, teşekkürler. Çok uykum geldi. Zaten okuduğumu da anlayamaz oldum.”

Kadın, “Sen bilirsin... Biraz konuşalım mı uyumadan önce?” dedi.

Adam notlarını olduğu gibi bıraktı. Yerinden kalkarken, hırkayı sandalyeye giydirdi. “Çok uykum var. Yarın konuşalım, olur mu?”

Ayaklarını sürürcesine odasına doğru giderken kadın da başka bir odanın kapısına yöneldi. Döndü, sevdiği adama baktı. Çalışmaya başladığında zamanı fark etmiyor, bacaklarının uyuştüğünü bile anlamıyordu.

“Koluna girmemi ister misin?”

“Hallediyorum canım, sağ ol.”

“Bu gece... Bu gece beraber uyuyalım mı?”

“Çok isterim... ama güzel bir uykuya ihtiyacım var. Bu gece değil de başka bir gece uyuyalım, tamam mı bebeğim?”

“Tamam... İyi geceler...”

“İyi geceler canım.”

“Ha bu arada... Gözlüğünü gözünden çıkarmayı unutma.”

“Aman iyi ki birkaç defa unuttuk.”

“Yine de unutma... Kırılsa diğerlerinin nerede olduğunu biliyorsun değil mi?”

“Biliyorum. Biri masanın çekmecesinde, biri kitaplıkta, biri de...”

“Buzdolabımın üstünde... Orada bırakmışsın... Kaldırmadım.”

“Olabilir. Çay içerken buğulanmıştı, çıkarmıştım.”

“Hadi yat artık. İyi uykular.”

“Sana da canım.”

****

Sabah güneş, perdelerin arasından odaya ısıklar çalıp kahkahalar atarak girdi. İki kumru pencerenin önüne gelmiş “tık tık” cama vuruyordu. Adam uyandığında saate baktı. “Oo... İyi uyumuşum.” dedi. Kalktı, hemen camın önüne geldi. Kumrular çok keyifliydi. Islak ekmeklerini afiyetle tırtıklıyorlardı. “Anneniz sizden önce uyanmış. Çok şanslısınız.” dedi. Hemen banyoya geçti.

Salona geldiğinde üstünde eşofmanı, ayağında polar çorapları vardı. Masası gece bıraktığı gibi duruyordu. Bu saatte mutfaktan, otomatik çaydanlığın fokurdayan sesiyle kızarmış ekmek kokusu gelirdi. Sadece çaydanlığı duyuyordu. Başını uzatıp mutfığa baktı.

“Canım! Neredesin?”

Çağrısına cevap alamadı. Diğer odanın kapalı kapısına baktı. “Çaydanlık kaynıyor. Kalkmıştır, nasıl olsa gelir.” diye düşündü. Gidip bir bardak çay doldurdu. Ekmekler istediği gibi dilimlenmişti. Buzdolabını açtı. Peynir, domates, maydanoz bir tabakta hazır bekliyordu. Buzdolabının üstüne baktı. Gözlüğünü gördü. Eline aldı. Gözlüğün bir sapı kırıldı. “Ne zaman kırıldı ki bu?” dedi kendi kendine.

Etrafına bakındı. Kırık sapı arıyordu. Nereye düşmüş olabilirdi? Midesinin gurultusunu duyunca aramaktan vazgeçti. Ekmek dilimleriyle peynir tabağını aldı, sandviç hazırlamaya başladı. Ekmeğin üstüne peynirleri yatırdı. Sonra ince dilimlenmiş domatesleri... Biraz tuz serpti, maydanozları dizdi. Dizerken saplarını dişle koparıp ağzına attı. İkinci ekmek dilimini de üstlerini kapamak için almıştı ki... O da ne? Ekmeğin altında bir kâğıt vardı. Bir not mu? Mektup?

“Sevdiğim...

Ey sevgili sevdiğim. Gönül verdiğim... Gidiyorum... İnan gitmek çok zor. Ailemden, arkadaşlarımdan, hastalarımıdan, vatanımdan değil de senden gitmek en zoru... Artık duyamayacağımı bilmek, 'Günaydın canım, eline sağlık canım, teşekkür ederim canım, iyi geceler canım' ları... İyi dileklerin güzeldi de senin 'canım' olma ihtimalim daha da güzeldi. 'Yurt dışı doktora sınavına başvuruyu yaptım.' dedim. Sen tezin için çalışıyordun. 'Hı hı... Başarılar canım.' dedin. Ben sınava girerken sen tez danışmanımla son görüşmelerinin heyecanıdaydın. Sınav sonuçları açıklandı. Kazanmıştım. Sen tez savunmana hazırlanıyordun. Pasaport, vize başvurusu, nüfus bilgileri, savcılık belgesi gibi bürokrasiyle uğraşmak için memlekete gittim. Sen savunmaya girdin. Akşam döndüm. 'Yurt dışına çıkmam için her şey hazır, engelini olmadığını gösteren belgemi de aldım. Şimdi uçak biletimi bekliyorum.' dediğimde 'Hı hı... Tez savunmam kabul edildi, yeni projede bana da yer verdiler. Daha çok çalışmam lazım olacak.' dedin. Beş gün önce biletim de geldi. Ben beş gündür seninle konuşmak için uygun olacağım zamanı bekliyordum.

Dün gece birlikte uyumamıza izin verseydin belki yine de seni bırakıp gidemeyecektim. Oysa senin zinde bir beyin ve sağlıklı bir vücut için iyi bir uykuya ihtiyacın vardı. Yatağın daraltacak bir vücut, görmek isteyeceğin en son şey olurdu. Valizimi hazırlarken düşündüm; yanına senden somut bir hatıra, bir eşya alsam... Gönülümün hasretini, içimin ateşini uyutacak bir şey... Önce gömleklerinden birini mi alsam, dedim. Biliyorum, kokunu duydukça seni daha çok özleyeceğim. Vazgeçtim. Sonra gözlüğümü hatırladım.

Uyurken çıkarmayı unuttuğün, gözünü kaşımak için sık sık eline aldığın, buğulandı diye herhangi bir yere bıraktığın... Sonra yine unuttuğün... Gözlüğün olmayınca ne kadar çekilmez oluyorsun, biliyor musun? O yüzden birkaç tane aldırıştım. Belki hatırlarsın... Bir gün bir hasta sahibinin saldırısına uğramıştım. Diğer doktor arkadaşlarla hastane güvenliği beni zor kurtarmıştı. Ben yaşadıklarımın şokunu üstümden atmaya çalışırken sen hastaneye beni ziyarete değil göz doktoruna gelmiştin, yeni bir gözlük almak için.

Senden hatıra olarak yanına alacağım en doğru şey, gözlüğün olurdu. Ben de buzdolabının üstündekini kırdım. Kırdığım sapı aldım, sana sağlam camlarıyla diğer sapını bıraktım. Zor durumda kalırsan yine de kullanabil diye... Seni her özlediğimde o kırık sapı elimde alacağım. 'Benim gittiğime değil gözlüğümün kırıldığına üzülmiştir.' diyeceğim ve seni özlemeyeceğim. Yıllar sonra bir gün, senin başarılarını bir televizyon programında veya bir gazetede göreceğime inanıyorum. Hoşça kal sevdiğim... Kendine iyi bak diyeceğim ama bakamazsın. Sana iyi bakacak birini çarçabuk bulmanı dilerim.”

Genç adam olduğu yere yığıldı. Bir müddet kıpırdamadan kaldı. Biraz sonra o aldığı lavanta kokusu gelecek, ellerinden tutup kaldıracak diye bekledi. Gelseydi o elleri bir daha bırakmayacaktı. Çaydanlığın fokurdama sesiyle kendine geldi.

Olduğu yerden kalkarken gözlüğünü kırık yerinden öptü. Yeniden çay doldurmak istedi. Bu defa sevdiği kadının çiçekli fincanıyla içmek istiyordu. Dolabı açtı... Ama maalesef ne çiçekli fincan ne kelebekli kupa... Hiçbiri yoktu. “Bana seni hatırlatacak bir şey bırakmadın mı?” derken içinde binlerce bardak, aynı anda kırıldı.

“Canım biliyorum sen çok zeki ve çalışkansın. Yurt dışı doktora sınavını ilk senede kaç kişi kazanır ki? Ben çalışırken kendimi kampa alırdım, etrafımla ilgilenmezken sen istersen her yeri dersane yaparsın. Birkaç defa yatağında görmüştüm, kucağına yastığına almış, masa yapmış, notlarını yazıyordun. Bir ağaç altı bulsan, açardın kitaplarımı okurdun. Bazen otobüste, bazen otobüs durağında... Yemek veya kahve kuyruğunda bile çalışırdım. Ahh! Sen... can... canımın içi... Sensiz çok daha başarılı olacağıma inanıyorum. Bakalım ben sensiz ne yapacağım?”

*****

Uzun yıllar ardı arkası kesilmeyen çalışmalar, projeler, yurt gezileri, dersler adamı yaşadığı büyük travmadan bir nebze uzaklaştıramamıştı. O günden sonra kendini daha çok çalışmalarına vermiş, artık profesör de olmuştu. Birkaç defa kırık gözlüğünü atmak istemiş, kıyamamıştı. Yaka cebinde taşıyor, en buhranlı ânında eline alıp kırık yerinden öpüyordu. Bu süre içinde, hayatına birkaç kadın da girmiş ama hiçbirinde onun fedakârlığını, disiplinini, düzenini bulamamıştı.

Bir gün evin en ferah, en aydınlık yerinde, dizüstü bilgisayarını açmış; çalışıyordu.

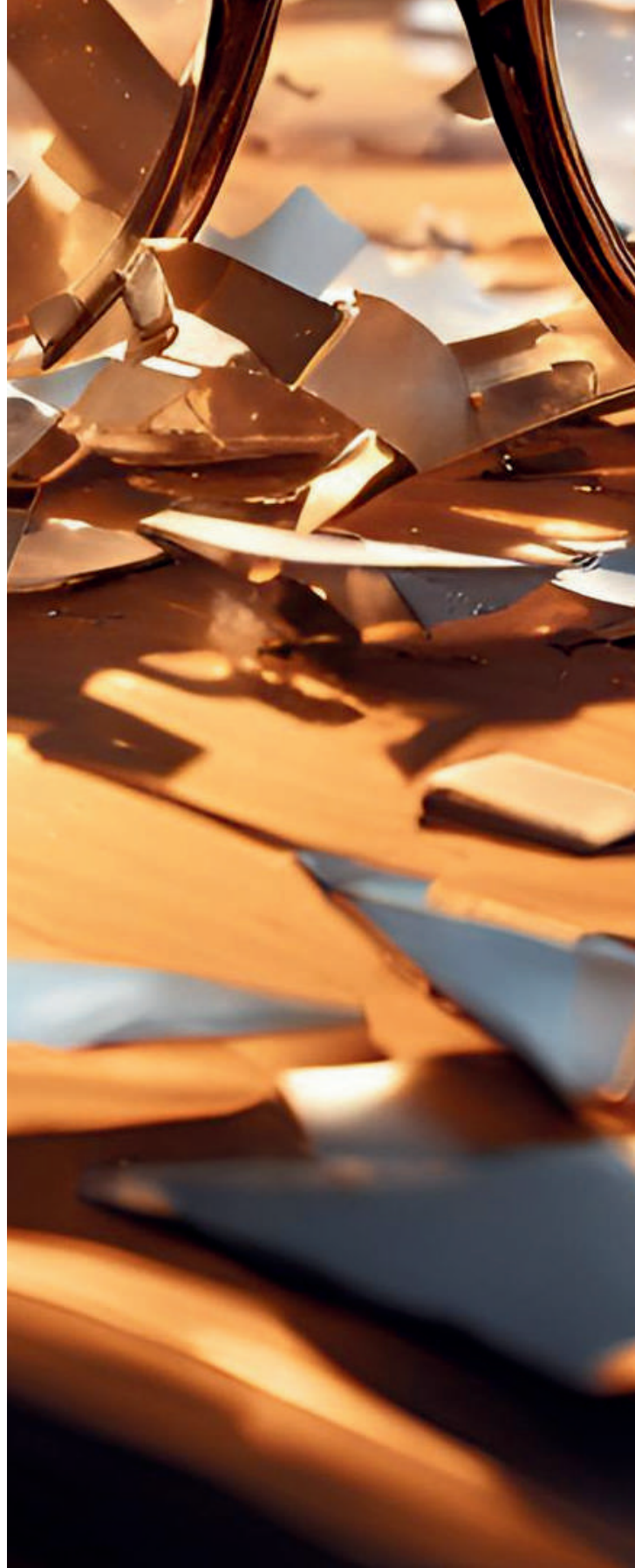
Aşağı yukarı bir aydır, bütün ülke evdeydi. Küresel bir salgın olmuş, her devlet kendi içinde ölü ve hasta sayısını en aza indirmek için izolasyon kararı almıştı. Herkes işini evinden idare ediyordu. Bu seneki bahar ve yaz aylarında, profesörün görev yaptığı üniversitede birçok proje, kongre ve sosyal etkinlik olacaktı ama hepsi iptal edilmişti. Ders notlarını öğrencilerine göndermiş, bu aradan yararlanarak gecikmiş makalelerini, kitaplarını yazıp bitirmeye odaklanmıştı.

Kırılmış saçlarından birkaç damla ter aktı. Kalın camlı gözlüklerini, hafif açılmış alınına doğru kaldırıp ıslak mendille yüzünü sildi. Biraz ara verme zamanı gelmişti. Bilgisayardan gazeteleri açtı. Uzun zamandır görmeye alıştığı bir fotoğraf düştü ekrana. Doktorlar ve sağlık çalışanlarının fotoğrafları... Başında bone, yüzünde maske, üstünde beyaz önlükle bir kadın doktor fotoğrafı vardı. O gözler... Gülümserken bile her an ağlayacak gibi bakan o kocaman kara gözler... Sanki yıllar öncesinden gelmiş, "Çay ister misin?" diyecek gibiydi.

Bu salgın geldi geleli bütün televizyon kanalları, gazete siteleri daha önce hastalığa maruz kalmış ülkelerde yaşayan Türk doktorlarla telekonferans sistemiyle röportajlar yapıyor, onların tecrübelerinden bilgi ve fikir sahibi olmaya çalışıyorlardı. Fotoğrafın altını okudu: Türk kökenli doktordan önemli uyarılar var. Doktor ve ekibi ilk vakanın görüldüğü günden beri geçen süreçte neler yaşandığını açıklarken durumun çok ciddi olduğunu, devletlerin salgınla mücadelede, hasta sayısını en az seviyede tutmalarının önemli olduğunu, bunun için de çeşitli yasaklamalara gidilmesinin normal karşılanmasının gerektiği... Okulların ve iş yerlerinin kapatılmasını, insanların evlerinden çıkmamasının sağlanmasını...

Haberin devamını okuyamadı.

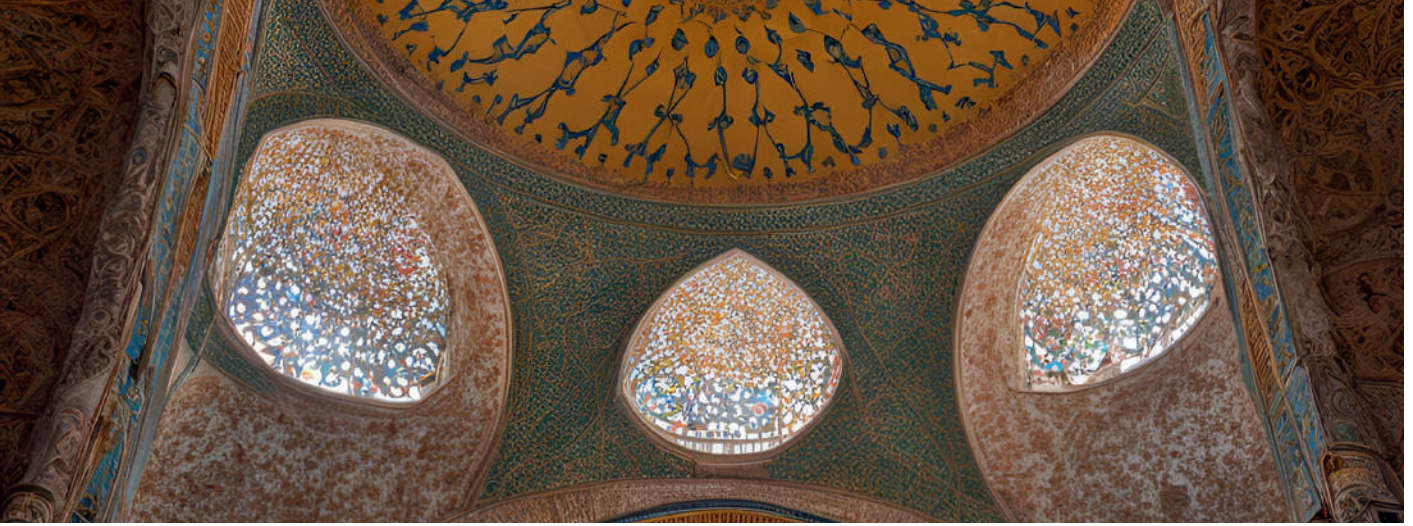
Gözleri, kadın doktorun önlüğünün yaka cebinde duran, kırık gözlük sapına takılı kaldı.

Şehirler Sultanı Edirne

Nurdan Aladağ

“Öğrenmek istiyorsan seyahat etmelisin.” diyen Mark Twain’i haklı çıkarmak için yurt içi gezilere çıkmışım da haberim yokmuş. Gezin öğretenler olarak yağmurlarıyla ve soğuğuyla ünlü şehrimiz Edirne’ye, soğuklarının yanında sıcaklığının da yaman olduğu için baharda gitmeye karar verdik. Okulların açıldığı ilk hafta, İğneada Longoz ormanları, Dupnisa Mağarası ve Pehlivanlar Şehri Edirne gezisinin planını yaptık.

Trakya’da gezilecek yerler arasında en popüler yerlerden biri olan İğneada’ya İzmir’den akşam saat sekizde yola çıkıp on iki saat sonra sabah ulaştık. İzmir’in doğum gününde yurdumuzun başka bir şehrinde Trakya’nın İncisi İğneada’daydık.

İğneada, öyle şipşirin sokaklarında kaybolmayı hayal edeceğiniz veya harika butik otellerinde kalabileceğiniz bir yer değil. Halk arasındaki adıyla subasar ormanları;

Karadeniz kıyısında, Yıldız Dağları’nın eteğindeki Kırklareli’nin Demirköy ilçesine bağlı, doğa harikası olan, görülmesi gereken bir yer. İğneada yolu, baharda kanolalar, yazın ayçiçek tarlaları; sonbaharda rengârenk, kışın da bembeyaz karlar altında görsel şölen sunan cennetten bir köşe olarak biliniyor. Sonbaharın ilk günlerinde gitmemize rağmen yeşilin her tonu ve heybetli çeşit çeşit ağaçları görünce biz de büyüleniyoruz. Ağaçların arasında eşimle el ele yürürken habersiz fotoğrafımızın çekilmesine mutlu oluyoruz. Kurumuş sarı yaprakları havaya atarken, anlık kareyi yakalayabilmek için grubun en sonuna kalınca herkesi gülümsetiyorum.

“İğneada Longoz Ormanları’nda bilim insanları birçok çalışma yapmışlar. Yaptıkları çalışmalar sonucunda, buranın farklı karakterlere sahip üç adet ormandan oluştuğunu belirlemişler.

Bu üç farklı orman alanı, sınırları içerisinde bulunan göllerin adlarıyla da isimlendirilmiş. Bu isimler; Saka Gölü Longozu, Mert Gölü Longozu ve Erikli Gölü Longozu şeklindedir. Bu orman öylesine zengin bir ekosisteme sahiptir ki içerisinde sadece bu bölgede yetişen ve nadir görülen 17 bitki türüne de ev sahipliği yapmaktadır. İğneada Longoz Ormanları yaklaşık 2 bin 511 dönümlük bir alanı kaplamaktadır. Bu büyüklüğüyle İğneada, Avrupa'nın ve Türkiye'nin en büyük longoz (subasar) ormanı olarak kayıtlara geçmiştir. Doğa tutkunlarının rahatça kamp yapabileceği yerlerden biridir. Kamp için de genellikle Mert Gölü tercih edilmektedir." diye anlatan rehberi dinleyerek yürürken, ciğerlerimize dolan bol oksijenden bahar sarhoşu oluyoruz. Otobüse binip Trakya'nın incisi Dupnisa Mağarası'na doğru yola çıkıyoruz.

Trakya'nın turizme açık tek mağarasına görsel bir şölen sunar gibi Istranca Dağları'nı seyrederek ulaştık. Dupnisa Mağarası 2003'te turizme açılmış olup Demirköy ilçesine bağlı Sarpdere köyünde bulunuyor. Bu mağara, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile İl Özel İdaresinin çalışmalarıyla düzenlenmiş. İkinci jeolojik zamana ait mermerler içinde birbirine bağlı iki kat ve üç bölümden oluşan mağara ziyaretçilerin beğenisini topluyor. On altı türden yaklaşık altmış bin yarasaya ev sahipliği yapan, her mevsim ziyaretçilerinin ilgisini çeken, milyon yıllık geçmişe sahip, görülmeye değer ender yerler arasında.

Turistik gezintiye açık bu mağarayı biz de ziyaret ettik. Sulu ve kuru bölümlerden oluşan mağaranın toplam uzunluğu 3200 metreymiş. Mağara harika bir ışıklandırma sistemine sahip. Tüm bölge beyaz ve sarı karışımında! Su yolları ise mağaraya birçok sarkıt oluşturuyor. Sarkıtların oluşma sebebi sadece su yolları değil. Burada yaşanan jeolojik olayların arkasından farklı farklı figürler meydana gelmiş. Mağara içinde öncelikle düz bir yoldan ilerliyorsunuz. Daha sonra yukarı bölümlere tırmanmak için uzun merdivenler bulunuyor. Tıpkı korku filmlerini andırmakta! Görülmeye değer, harika bir yer. Soğuk ve aynı zamanda nemli bir havası mevcut. Basıncın arttığını üzerinizde hissedebilirsiniz. Mağarayı ziyaret etmeye giderken üzerinize kalın bir şeyler giymeyi unutmayın. Gezeceğim, diye hasta olmayın. Burada düşme ya da yaralanma gibi bir durum yaşamamak için de yürüme panellerinden sakın dışarıya çıkmayın.

Mağaradan sonra tekrar otobüse binip yola koyulurken yokuş çıkma ânında aracımızdan sesler gelmeye başlıyor ve duruyor. İşte o anda, Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın şiiri geliyor aklıma:

“Durdu birdenbire Kocabaş, ova bayır durdu, /
Nazar mı değdi göklerden, ne?
Dah etti, yok. Dahha dedi, gitmez, / Ta gerilerden
başka kağnılar yetişti geçti gacır gucur”

“Gezi güzel başladı, devamı nasıl gelecek acaba?” diye söylenerek otobüsten iniyoruz. Köyün çay bahçesine girip ne olacağını beklemeye başlıyoruz. Kahvemi yudumlarken bir dostumun sık sık söylediği “Kul düşünür, kader gülermiş.” sözünü anımsıyor, gülümsüyorum.

Bir iki saat sabırlı bekleyişin sonunda, aracın tamir edildiğini öğrenen gezi grubu, düğüne giden araca biner gibi neşeye koltuklarda yerini alıyor. Gurbetten babaevine ziyarete gelmişcesine otele güvenle giriyoruz. Yemeğin ardından hemen uyuma alışkanlığımız olmasa da yorgunluktan kendimizden geçiyoruz...

Sabah, herkesin yüzü gülüyor. İnsanın karnı tok, sırtı pek olunca yüzüne de mutluluk yansıyor. Aramızda bulunan edebiyat öğretmeni arkadaşlarla otobüsün içinde sohbet ederken Edirne için yazılmış şiirleri soruyorum.

Sultan Ahmet Kasidesi (Nef'i'nin yazdığı) birinci beyit var diyerek okuyorlar:

“Edirne şehri mi bu yâ gülşen-i Me'vâ mıdır?
Anda kasr-ı pâdişâhî cennet-i alâ mıdır?”

Günümüz Türkçesi:

“Burası Edirne şehri mi yoksa Me'vâ cennetinin gül bahçesi midir?”

Orada padişahın sarayı cennet-i alâ mıdır?” derken sultan ve pehlivanlar şehri Edirne'ye giriyoruz.

Hem Bulgaristan'a hem Yunanistan'a sınırı olan Serhat Şehri Edirne için Bursa'nın oğlu, İstanbul'un ise babası deniyor. Bursa'dan sonra Osmanlı'nın 88 yıl başkenti oluyor. 1453 yılında İstanbul'un fethi ile başkentlik görevini İstanbul'a devrediyor.

Osmanlı'nın başkentlerinden biri olmasından ötürü çok ciddi bir tarihî envantere sahip. Tarih boyunca dünya üzerinde en çok meydan savaşı yapılan şehir olması da ayırt edici özelliklerinden biri. Türkiye'nin gerçekten "Avrupalı" belki de tek kentinde diğer illerimizde yaşanan "asayiş" sıkıntıları görmedik.

Gezimiz sonbahar yerine ilkbaharda olsaymış Edirne festivallerine denk gelmiş olacaktık. Tarihî Kırkpınar Güreşleri, Kakava ve Hidrellez Şenlikleri her yıl 5-6 Mayıs tarihlerinde kutlanıyormuş. Konserler, müzik eğlenceleri, dans gösterileri, yarışmalar Edirne Saraçlar Caddesi'nde; diğer etkinlikler ise Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin de düzenlendiği Er Meydanı'nda oluyormuş. Bereketi arttıracak dostluğu ve neşeyi paylaşılacak Kakava ateşinin yanması ve pilav ikramını kaçırdığımız için üzülüyoruz. Baharla birlikte doğanın uyanışını selamlama ve kişisel arınma hedefli "Bahara Giriş" ritüelinin ise 6 Mayıs sabahı saat 06.00'da, Tunca Nehri kıyısında gerçekleştiğini de rehberden öğrenmiş oluyoruz.

Senelerce Osmanlı İmparatorluğu'na başkentlik yapmış, zamanında Avrupa'nın en büyük şehirlerinden biri olan Edirne'nin sokaklarında ve tarihî çarşısında gezmeye başlıyoruz. Her yeri tarih kokan Edirne'nin sokaklarının mistik havası bizi büyülüyor. Etrafta amcaların sevimli sözlerine de şahit oluyoruz. Tost alırken konuşmalarına kulak misafiri olduğumuzda:

"Benim kızan evde bekler be yaaa."
"Şiişş yarım ekmeee kaçta kıstırıisin?" cümlelerini duyunca, Edirne'de olduğumuza seviniyoruz. Hoşumuza gidiyor.

Edirne tarih boyunca farklı dinlere mensup halkların, asırlarca hoşgörü ile yaşadığı bir kent. Müslümanlar gibi, Hristiyanlar ve Museviler de kendi dinî ihtiyaçlarına dair yapılar inşa etmiş, bunların bir kısmı çeşitli yapı kayıpları ve restorasyonlarla günümüze ulaşmayı başarmış. Avrupa'nın en büyük, dünyanınsa üçüncü büyük sinagogu olan Edirne Büyük Sinagogu bu yapılardan en görkemlisi. Edirne Büyük Sinagogu, şehirde yeterli cemaati bulunmadığı için İstanbul gibi büyük şehirlerden gelenlerce özel günlerde ibadet için kullanılıyor. Halkın ziyaretine de açık olan sinagog zaman zaman kültür sanat aktivitelerine ev sahipliği yapıyor.

Üç Şerefeli Cami'nin yapımına II. Murat zamanında 1437'de başlanmış ve inşaatı yaklaşık 10 yıl sürmüştür. Caminin mimarı, Mimar Muslihiddin (Felçli Mimar). Bu cami Osmanlı'nın o zamanki klasik mimarisinden çok farklı bir mimariye sahip. Üç Şerefeli Cami, Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinde de yer alıyor ve tarihimizin önemli eserlerinden.

Sultan II. Bayezid Külliyesi Sağlık Müzesi

Trakya Üniversitesi Sultan II. Bayezid Külliyesi Sağlık Müzesi, Osmanlı darüşşifalarını günümüzde gerçek anlamda yaşatan tek müze olarak darüşşifaların tıp tarihimizdeki önemine ışık tutuyor. 1997 yılında açılan müzeye 2008 yılında eklenen tıp medresesi bölümü müzeyi daha önemli bir noktaya taşımış. Bu çalışma ile 15. yüzyıldaki tıp medresesi ve ders ortamı mankenlerle canlandırılmış ve dönemin hekimlik eğitiminin bilinmeyen yönleri vurgulanmış. Müze bu anlamda ziyaretçilerini tıp eğitimi tarihinde bir zaman yolculuğuna çıkarıyor. Geçmişte akıl hastalarının müzik ile tedavisinin canlandırılışı özellikle dikkat çekiyor. Edirne'deki II. Bayezid Külliyesi de Osmanlı'da müzikle tedavi yapılan en önemli şifahanelerden biri imiş. İnsan o dönemdeki gelişmiş tedavi sistemlerine hayran olmaktan kendini alamıyor.

Selimiye Camii

Sanki şehir onu merkez olarak kucaklamış gibiydi... Minareler ise şehri savunan muhafızlar gibi dimdik göğe uzanıyor. Çinilerinde 101 çeşit lale işleme bulunan Selimiye Camii'nde bir de ters lale figürü bulunuyor. Sırrı ve hikâyesi tam olarak çözülemeyen ters lale figürü için birçok efsane dillendiriliyor. Mimar Sinan'ın ölen torunu Fatma için yaptığı veya lale yetiştiren cami arsa sahibinin çıkardığı zorluklara karşı yapıldığı da söyleniyor.

Dünyanın gelmiş geçmiş en büyük ve dâhi mimarlarından olan Mimar Sinan'ın 80 yaşında yaptığı ve "ustalık eserim" dediği Selimiye Camii, Osmanlı ve Türk sanatının hatta dünya mimarlık tarihinin başyapıtlarından biri. Avlusundan tutun da içerisindeki çinilere kadar atmosferi ve yapısı oldukça büyüleyici. Caminin mimarisinde oldukça farklı mesajlar da gizliymiş. Tek kubbeli olan camide Allah'ın birliği simgelenirken, pencerelerin beş kademeli oluşu İslam'ın beş şartını, dört olan vaaz kürsüleri de İslam'da yer alan dört farklı mezhebi simgeliyormuş.

Selimiye Camii ve Külliyesi UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde de bulunuyor. Hem Edirne'nin hem de Osmanlı İmparatorluğu'nun simgesi olan cami kent merkezinde yer alıyor. 1568-1575 yılları arasında Sultan II. Selim'in emriyle yaptırılan Selimiye Camii çok uzaklardan bile görülebilen dört minaresi ile göze çarpıyor. Çok ince sanatsal bir mimarlık ile tasarlanan cami içindeki ses akustik özellikleri ile de dikkat çekiyor. Ahşap kısımları ceviz ağacı ve üzerindeki işlemler tam bir şaheser. Kurulduğu yerin seçimi Mimar Sinan'ın aynı zamanda usta bir şehircilik uzmanı olduğunu da gösteriyor. Selimiye'nin içi dışı görselemlerinden de daha büyüleyici bir etkiye sahip.

Karaağaç İstasyonu

Karaağaç kasabasında bulunan tren istasyonu, II. Abdülhamit zamanında yaptırılmış. Meşrutiyetin ilk yıllarında inşa edilen istasyon 1971 yılında terk edilmiş. Trakya Üniversitesi önderliğinde orijinaline benzer şekilde restore edilen Karaağaç Tren İstasyonu, 1998 yılından 2017'ye kadar Trakya Üniversitesi Rektörlük Binası olarak hizmet vermiş. Şu anda Trakya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi olarak kullanılıyor.

Kampüsün bahçesinde, eski günlerin anısına bir kara tren bulunuyor. Ziyarete açık olan istasyondaki tren ve raylar arasında gezmek ve fotoğraflamak büyük küçük herkesin oldukça ilgisini çekiyor. Ben hiç durur muyum? Kara trene, tombiş oluşuma bakmadan, bir çırpıda tırmandım. Fotoğraf da çekildim.

Kampüs bahçesinde bir de Cumhuriyetimizin 75. yılında yapılan Lozan Anıtı bulunuyor. Anıt, su ile ayrılan üç vatan toprağını simgeleyen birbirinden bağımsız üç sütun, üzerinde birlik ve beraberliği simgeleyen bir çember ve onun üzerinde de bir elinde barışı simgeleyen güvercin, diğer elinde Lozan Antlaşması'nı simgeleyen belgeyi tutan bir genç kızdan oluşuyor. Görmekten keyif alıyoruz.

Devamlı yürüyüş yaptığımız için karnımız da acıkınca hızlanarak Edirne merkeze dönüyoruz. Aklımızda meşhur yaprak ciğer var. Aramızda ciğer sevmeyenler bile tadını merak ettiklerinden "ille de yiyeceğiz" diyorlar.

Edirne Tava Ciğeri: Elbette Edirne'nin neyi meşhur sorusunun karşılığı. Edirne yaprak ciğeri olarak da biliniyor. Yanında gelen acı sosu, baharatlar ve soğan piyaz ile yenmesi makulmüş. Edirne'de tava ciğeri nerede yenir diye fazla araştırmaya gerek yok. Konum belli. En ünlüsü ve turistik olanı Aydın Tava Ciğer, önünde her zaman sıra var. İkinci ünlü kabul edilen ise Ciğerci Niyazi Usta, porsiyonu bol ve servisiyle oldukça tatmin edici. Son olarak ise Ciğerci Kazım varmış. Biz Niyazi Usta'yı tercih ettik. Grubumuz kalabalık olmasına rağmen herkese aynı anda gelen ciğer tava inanılmaz güzeldi. Parmaklarımızı yalaya yalaya bir hâl olduk. Aynı masayı paylaştığımız arkadaşlarımızla kanka olduğumuz için bunu sorun eden olmadı. Birer porsiyon daha söyleyerek gözümüzle karnımızı aynı anda doyurduk.

Kahvemizi Meriç Nehri kıyısında, köprüünün bitiminde yer alan çay bahçelerinden birinde içiyoruz.

Her kış haberlerde "Bulgarlar baraj kapaklarını açtı, Meriç Nehri taşı, sular köprü hizasına ulaştı." denilen köprüünün adı; Meriç Köprüsü. Meriç Nehri üzerinde Karaağaç ile Edirne arasındaki bağlantıyı sağlayan tarihi önemi yüksek köprülerden biri.

12 kemerli sütunu, ortasında bir yazıt köşkü bulunan bu köprü Edirne Karaağaç yolu üzerinde bulunan Edirne'nin sembollerinden biri. Akşam vakitleri köprüye çıktığımızda güneşi nehirden batırma şansını yakalıyoruz. Köprüünün ortasındaki oturulacak alan da padişahın gün batımını izlemesi için yapılmış. Kendimizi bir an padişah konumunda hissediyoruz. Şehrin diğer bir önemli köprüsü ise 1488 yılında II. Bayezid tarafından Mimar Hayrettin'e yaptırılmış olan II. Bayezid Köprüsü'dür. Tunca Nehri üzerinde yer almaktadır. 80 metre uzunluğundaki köprüünün 7 ayağı vardır.

Tatlıcı Keçecizade'nin Kavala kurabiyesi ve badem ezmesi muhteşemdi. Edirne'deki tatlıcı ve pastanelerin başında gelen Keçecizade yolüstü duraklarının da meşhur ürün tedarikçilerinden. Narlı lokum Hürrem, kare kesilmiş Kavala kurabiyesi, Antep fıstıklı kallavi, pehlivanlara güç veren 41 çeşit baharattan yapılmış deva-i misk helvası yöreye özgü tatlılardan bazıları. Yağsız, unsuz ve tuzsuz bir kurabiye olan kallavi; Antep fıstığı, bal, safran ve şekerden yapılıyor. Oldukça lezzetli. Tadımlik diye açtıkları paketin bitmesi kaç dakika kaç saniye kaç salise sürdü, bilemiyorum. Tadına doyamayıp eşe dosta aldığımız Kavala kurabiyeleri nedeniyle otobüsün bagajı kurabiye kutularıyla doldu.

“Edirne'den ne alınır?” diye araştırıp geldiğimiz için eli boş da dönmeyelim, dedik. Edirne'de Tarihi Ali Paşa Çarşısı, alışveriş için en uygun yerlerden. Burada her türlü aromada ve şekilde misk sabunları vardı. Selimiye Arastası'ndan bol bol misk sabunu aldık. Peynir tatlısından badem ezmesine, peynir şekerine kadar pek çok farklı lezzeti tanıma fırsatı yakaladık. Çarşıda ve mağazalarda el yapımı ürünler, süs eşyaları, hediyelik eşyalar ve takılar ya da Edirne'ye özgü figürler de vardı. Kıyafet, tekstil ürünleri, işlemeli dantel örtüler satan bir yerden kızlarıma hatıra iki tepsi örtüsü alıp çantama attım. Hediyelik eşyalar alırken aynalı süpürgeler gördük. Bunun şöyle bir hikâyesi varmış: Eskiden bir hanede evlenecek çağda gelinlik kız olduğu zaman bu aynalı süpürgelerin büyüğünü hanenin kapısına asarlarmış, aynalı süpürgecin gelinlik kızın çeyizinde bulunması ise saflığın ve temizliğin simgesi anlamına geliyormuş. Hatıra olarak alan arkadaşlarımız oldu.

Balkanlardan gelen soğuk hava dalgasının ilk durağı Edirne. Açık hava müzesi görünümünde, yeşillikler içinde cennet gibi bir şehir. İzmir'in kardeş kenti ilan ettim kendimce Edirne'yi... Keşanlıların “Edirneliyim.” dememesini de Karşıyakalıların “İzmirliyim.” dememesine benzettim.

Gezdiğim, gördüğüm her ülke, her şehir yeni şeyler öğretti. Sağlığım ve olanaklarım el verdiğince gezmeye devam. Biz bitti demeden bitmez bu geziler.

Şerife Didem Keremoğlu ile Söyleşi

Enver Karahan

“Dilin, Zihinsel Dünyamda Karşılık Bulmasını Önemsiyorum.”

Yazar yoktur, aslanan yapıttır" söylemini esas alan Şerife Didem Keremoğlu, atölye çalışmalarının getirdiği disiplini üretkenliğinde etkin kullanan bir yazardır. Eserlerinde bireyin içsel çatışmalarını ve toplumsal gerçekliklerini işleyen Keremoğlu, yazarken ve okurken ön yargı ile ön kabullerden uzak, otosansürden bağımsız bir yönelimin olması gerekliliğinin altını çizmektedir. Sorularımıza derinlikli cevaplar veren Keremoğlu'nun ayrıca yazma tutkusu, disiplin ve gözlemcilik en belirgin özelliklerindedir.

Didem Hanım, bize zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz. Kendinizden bahseder misiniz? Şerife Didem Keremoğlu Kimdir?

Öncelikle bu söyleşi ve titizlikle üstünde ince düşünülmüş sorularınız için Erik Ağacı Öykü Dergisi ve size teşekkür ederim Enver Karahan. Dördüncü kitabı yolda olan bir kurgucuyum. Aynı zamanda basılı ve sanal dergiler için söyleşiler ve köşe yazarlığı yapıyorum. 1980 yılının Eylül ayında -öğrenimime devam etmek üzere- yurt dışına çıktım. Üç sene sonra döndüğümde kısa bir süre için İngilizce öğretmenliği yaptım. Daha sonra bir başka sektöre geçtim. Uzun yıllar sivil havacılık alanındaki uluslararası havayolu kuruluşlarında çalıştım, yöneticilikler yaptım. Hep çok okudum. Nitelikli bir okur olmanın iyi kalem sahibi bir yazar olmak kadar önemli olduğunu düşünürüm. Kontrolcü, meraklı ve disiplinliyimdir. İyi bir gözlemciyimdir. Sorgulayan bir yapım var. Günümüzde artık ve maalesef bir yazarın, yaşam biçimi ile de toplumsal hafızada yer aldığını görsem de “Yazar yoktur aslanan yapıttır” söylemini esas alırım.

Yazmaya olan sevginiz nasıl ortaya çıktı? Bu ilginizi nasıl fark ettiniz?

Ortaya çıktığı bir zaman yok. Hep oradaydı. Müthiş hayalci hatta yalancı bir çocuktum. Okuma yazma bilmezken de yazıyordum yani! Emeklilikle birlikte çok daha yoğun atölye yapmaya ve daha disiplinli çalışmaya yöneldim. Son yedi yıldır da Aydın Şimşek Hoca ile atölye yapıyorum. 2019, 2021 ve 2024 yıllarımda üç öykü kitabım çıktı.

Ailenizde sizden başka sanatın herhangi bir alanıyla ilgilenen var mı?

Hayır. Bir edebiyat hanedanı üyesi değilim yani. Her ne kadar profesyonel anlamda uğraş alanları olmasa da başta edebiyat, müzik ve tiyatro olmak üzere yaratıcı ifade biçimlerine büyük saygı duyulan bir ortamda büyüdüm.

Bize eserlerinizden ve ileriye dönük projelerinizden bahseder misiniz?

Eserlerimde, bireyin içsel çatışmaları ve toplumsal gerçeklikler arasında gidip geliyorum.

Çok değerli bir eleştirmen şiddeti yazdığım konusunda bir değerlendirme yapmıştı. Bilinçli bir tercih değil bu ama öyle.

Dilin, zihinsel dünyamda karşılık bulmasını önemsiyorum. Bu anlamda yazım kuralları beni fevkalade sınırlıyor. Bununla ilgili bir çözüm üretme, yeni bir alan açma çabasıyım bir yandan da. Gelecek için hedeflerimden biri de bu. Gönüllülük esasıyla yaptığım “Zoom” atölyeler var. Öğrencilere yönelik atölyeler bunlar. Özellikle iyi birer okur olmaları üzerine yürüyor. Yerel yönetim ya da sivil toplum kuruluşları desteğiyle bu atölyeleri yüz yüze yapmayı hedefliyorum.

Sivil havacılık sektöründe çalıştınız. "Globe'de En İyi İstasyon Müdürü" sanırım ilk ödülünüzü ve başka ödüller de aldığınızı okumuştum. Daha sonra yazar olarak iki mansiyon ve öykü dalında birincilik ödülü aldınız. Tüm ödüllerinizde de aynı gururu yaşadığınızın eminim. Aldığınız hangi ödül sizi en çok mutlu etti?

Her -nitelikli bir seçici kurula sahip- yarışmadan kazanılan ödül, yazara aynı mesajı verir. Edebiyatın, sizin farkınızda olduğu mesajını. Bir arzuyu değil, bir tutkuyu konuşuyoruz burada. Yazma tutkusunu. Sizi çok mutlu etmesinin yanında sırtınızı dünyaya dönüp duvara karşı yazıyor, deri döküyor, uykusuz kalıyor, hastalanıyorsunuz hatta kimi zaman da yalnızlaşıyorsunuz. Beyninizin içinde hep başka bir âlem hatta âlemler taşıyorsunuz. Hep bir yetişememe ya da geç kalma kaygısı, hep daha çok öğrenme isteği, yazdığım hiçbir şeyi yeterince iyi bulmamak üzere kendini şartlamanın üstününe bindirdiği yük -özgüven fazlasının yaratıcı özneyi felakete sürüklediğini düşünenlerdenim- hep daha iyisini yaratmak için bütün bu çaba! Doğal olarak da edebiyat, tekrarlıyorum, edebiyat açısından bir geri dönüş bekliyorsunuz. Daha önce mansiyon almış, önemli iki antolojide de yer almaya değer bulunmuştum. Ancak, 2024 yılında Şükrü Bilgiç anısına düzenlenen öykü yarışmasındaki birincilik ödülü, bana yazındaki ifade gücümün artık farkına varıldığını gösterdiği için önemli.

Şükrü Bilgiç anısına düzenlenen öykü yarışmasında birincilik ödülü aldınız. Öncelikle sizi kutlarız. Yarışmaya hazırlık sürecinizi ve ödül aldığınızda yaşadığınız duyguları bizimle paylaşır mısınız?

Hazırlık süreci yoğun bir emek ve odaklanma gerektirdi. Yedi öykülük bir dosya istenmişti. Dokuz ay üstünde çalıştığım bir dosyaydı. Bu süreç, bir yazarın kendisiyle yüzleşmesi ve sınırlarını keşfetmesi açısından da oldukça öğreticiydi. Nitelikli bir dosya teslim ettiğimden emindim. Ödülü kazandığımı öğrendiğimde ilk aklıma gelen şimdi daha iyisini yapmam, daha çok çalışmam gerekecek, oldu.

Yazarlar bazı durumlarda ortaya yeni bir eser koyma becerisini yitirebiliyorlar. Bu durumu kısa sürede atlatılanlar olduğu gibi, uzun süre atlatamayanlar da olabiliyor. Bu durum hakkındaki düşünceleriniz nelerdir ve yazar tıkanıklığına inanıyor musunuz?

Yazar tıkanıklığı, yaratıcı süreçte karşılaşılabilecek bir biriktirme döneminden fazlası değildir, diye düşünürüm. Bu durum, zihinsel bir yenilenme ya da farklı bir perspektif arayışı olarak değerlendirilebilir. Sanırım! Şu âna kadar karşılaştığım bir durum değil. Kurgu alanında yapıt vermek için, tıkanmamak için mutlaka geniş bir yelpazede kendinizi besleyecek -başta okuma olmak üzere- şekilde bir çalışma disiplini benimsememiz şart. Mitolojiden, psikolojiye ve illa ki felsefe üstüne okuma yapmanız şart. Sanatın her bir disiplini kendi içinde bir büyüdür. Esin de bu büyüden doğar. Yani sanatın kendinden. Edebî metinlerden, şiirden, sinemadan, resimden, müzikten... Bir de yazarken ve keza okurken ön yargı ve ön kabullerden uzak, otosansürden kesinlikle bağımsız bir yöneliminiz olmalı.

Bu aralar, Türk edebiyatı mı yoksa Türkçe edebiyat mı? diye bir tartışma yürütülmektedir. Bu konunun önemi ve çözüm konusunda izlenebilecek yolun nasıl olması gerektiği ile ilgili neler söylersiniz?

Örnekleyerek gidelim: Nobel Edebiyat Ödülü sahibi Ishigura, Japonya doğumlu bir Japon. Çok küçük yaşlarda yerleştiği İngiltere’de yaşamaya devam etmekte ve yapıtlarını İngilizce dilinde vermekte. Dolayısı ile Ishigura, İngiliz edebiyatına dâhildir. Bence, bu konudaki en net yanıt ya da bana en uyan diyelim, yazar ve kuramcı Hidayet Karakuş’tan geldi. “Türk edebiyatı doğru bir kavramdır. Türkçe edebiyat yanlıştır, derinindeki amacı gizleyen bir çarpıtmadır.” Şu aralar, akıl ve gerçeklikle uyuşmayan başka bir kavram daha gündemde. Kendini birilerine duyurmak isteyen bir aydın, Dil Devrimi üzerinden yeni bir tartışma yaratma gayretiyle Cumhuriyet’in Dil Devrimi’ni “uydurukça” olarak nitelendirdi. Dil, yeni sözcükler “uydurarak” sadeleşti zaten de kastedilmek istenen ya da “derinindeki amaç” bu olmasa gerek.

Daha özgün olmaya mı, yoksa okuyucunun istediğini iletme mi çalışıyorsunuz?

Sanatın önceliği özgünlüktür. Ancak okuyucuyu da anlamak ve onunla bir bağ kurabilmek önemli. Okur değil, sezgim elimdeki metnin olup olmadığına karar verir. Öte yandan metin, bir kez okurla buluşunca artık benim olmaktan çıkar. Okurundur. Yazdığım mülk edinmediğim gibi yaratma/yazma sürecimde metnime çok kolay kıyarım.

Gençlerimizi edebiyata ve sanata kazandırmak için neler yapılabilir?

Gençlere esin verecek ortamlar yaratmak ve onlara ifade özgürlüğü sunmak çok önemli. Okuma alışkanlığını destekleyen etkinlikler, kitap günleri, yazma atölyeleri gibi. Bunun için yerel yönetim ve sivil toplum kuruluşlarının desteği şart. Yeni normallere direnmek, teknolojiden ve yapay zekâ ile ilgili gelişme ve pratiklerden uzak durmamak da öyle. Gençlere, nasihat ya da dikte ederek değil öneri ve uzlaşıyla yaklaşmak önemli.

Sizi okumak isteyen, takip etmek isteyen dostlarımız nerelerden ulaşabilirler?

Yıllar içinde -basılı ve sanal- süreli yayınlarda (dergiler ve edebiyat platformları) altmışın üstünde öyküm yayımlandı. Yayımlanmaya da devam ediyor. Benimle yapılan söyleşiler, eleştirmenlerin değerlendirmeleri, benim yaptığım söyleşiler ve köşe yazılarımla adıma açtığım sosyal medya platformlarım ve yayınevim aracılığıyla takip edebilirler. Ayrıca katıldığım atölyeler ve edebiyat adına düzenlediğim etkinlikler hakkında bilgi almak isteyenler bana DM'den ulaşabilir.

...

Bize zaman ayırdığınız için teşekkür eder, nice eserler üretmenizi dileriz.

Yunus Emre Şiirlerinde Maneviyat

Rufat Latif Oğlu Huseyinzade

XIII. yüzyıldan bu yana yaklaşık sekiz asırdır şiirleri dilimizden düşmeyen Yunus Emre (1240-1320/21), Türk edebiyatının büyük şairlerinden biridir. Yunus Emre 1240 tarihinde doğmuş, 82 yıllık bir hayattan sonra, 1320-1 tarihinde vefat etmiştir. Yunus Emre'nin en önemli eseri "Divan" dır. Bu eserde, aruz ölçüsü ve gazel şeklinde yazılmış şiirler bulunmakla beraber hece ölçüsüyle, dörtlükler hâlinde söylemiş olduğu ilâhileri büyük şöhret bulmuştur. Bir halk rivayetine göre Yunus 3000 şiir söylemiş, daha sonra Molla Kasım adlı bir zâhid bunları şeriata aykırı bularak 1000 tanesini yakmış, 1000 tanesini suya atmış, kalan 1000 şiiri okumuştur. Bu inanışa göre yakılan şiirler gökte melekler, suya atılanlar balıklar, kalan şiirler de insanlar tarafından okunmaktadır.

Bu yaygın şöhretine rağmen onun hayatı hakkında yeterli bilgiye de sahip değiliz. Yunus ile ilgili edindiğimiz bilgiler daha çok menkıbevî kaynaklara dayanmaktadır. Önceki yıllarda "Yunus Emre ve Türkçe Yılı" olması gurur verici olmakla birlikte, Yunus hakkında daha çok bilgiler kazanmaya da fırsat bulduk. Türk tasavvuf edebiyatı sahasında kendine has bir tarzın kurucusu olan Yunus Emre, Ahmed Yesevi ile başlayan, daha sonra Hacı Bektaş Veli ile devam eden tasavvuf şiiri geleneğini özgün bir söyleyişle Anadolu'da yeniden ortaya koymuştur.

Yunus hakkında yapılan araştırmalarda Anadolu'dan ziyade Azerbaycan'da bile makam ve mezarının olması bu evliya şair hakkında hakikati ortaya çıkarmak açısından zorluk yaratır.

Divanındaki bazı beyitlere ve menkıbelere göre, Yunus Emre ilden ile yürür ve dost sırrını arar. Gurbet illerinde âşık Mecnun gibi dolaşır ve kendi gibi bir garip bulamadığını söyler. Urum, Şam, Şiraz, Bağdat, Tebriz ve Nahçıvan gibi bölgeleri gördükten sonra "yukarı iller" dediği Azerbaycan'a kadar gider.

**"Gezdim Urum ile Şam'ı, / Yukarı elleri hamı,
Çok aradım bulamadım, / Şöyle garip,
bencileyin" (4, 9)**

Yunus'un, şeyhi Tapduk Emre'nin tarikat silsilesi bakımından "yukarı iller"de dolaşması tesadüfi değildir. Nihayetinde Tapduk Emre, Rumeli'ye ve silsilede adı geçen Sarı Saltuk'un ikamet ettiği Varna Zâviyesi'ne de bazı dervişlerini gönderir. Türk sufi dervişlerinin bu bölgelere yayılmasında dağılmış Selçuklu Devleti ve Moğol istilası büyük rol oynamıştır.

Bu nedenle Anadolu'da çok yerde ve Azerbaycan'da Yunus'a ait türbe ve makamlar mevcuttur. Bu durum Yunus'un seyahat ettiği yerlerdeki sohbetlerde çok sevildiğini ve hâtrasının yaşatıldığını da ifade edebilir. Bu konuda Azerbaycan'ın halk şairi Bahtiyar Vahabzade "bes nedendir bir yerde ölüb, bin yerde kazılmış mezarı onun" der.

Öncelikle söylemek gerekir ki; bu evliya şairin bütün bu doğum ve ölüm yerlerinin farklı coğrafi bölgelere yayılması, Azerbaycan'da bile mezarının olmasının nedenlerinden biri de o dönemde Türk-İslam coğrafyasının her tarafından bu arazilere güçlü bir akının olmasıdır. Özellikle Azerbaycan'ın tarihi kutsal yerlerine – Nahçıvan'a akın akın gelmişler. .

Türkiye sınırında yerleşen, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün dediği gibi "Türk kapısı" olan Nahçıvan şehri 5 bin yıllık tarihi olan çok kadim bir şehirdir. Burada adı Kur'an-ı Kerim'de geçen Ashabı-Kehf mağarası, Nuh'un gemisinin durduğu ilk yer – Gemikaya, Nuh Peygamber'in mezarı ve Nuh'un keşfettiği Tuz Dağı, Tuz tedavi merkezi Nahçıvan'dadır. Nahçıvan'da Mevleviler, Bektaşiler, Kengerliler gibi ünlü tayfalar yaşamış veya burada yaşayan kadim insanlar, buraya gelen kutsal insanların ideya ve mesleklerini kabul etmişler ve bugünkü günlerimize dek yaşatmışlar. Yunus'un tahsili hakkında verdiği bilgilerde de kesinlik yoktur. Eski kaynaklarda Yunus Emre ümmî olarak kabul edilir. Âşık Çelebi, Yunus'un medreseden ayrılp "Tanrı mektebi"nde okuduğunu belirtir. Bektaşî kaynaklarında da Yunus ümmî olarak geçer. Ayrıca kendi beyitlerinden yola çıkarak "ümmî" olduğu kabul edilebilir.

Kelebek misali ömründe uçmaları vardı, kat ettiği kilometreleri unutturana dek. Her şeyden ama her şeyden yüksekte olmaları. Kimsenin ona zarar veremeyeceği yerlerde olmaları vardı

"Ne elif okudum ne cim, varlıktandır kelecim (sözüm)
Bilmeye yüz bin müneccim, tâlim ne yıldızdan gelir"

**"Yerde gökte bu aşk ile aşktan gelir bu söz dile
Bîçâre Yunus ne bile, ne kara okudu ne ak" (4, 13)**

Bir başka şiirinde de tefsir, hadis, fıkıh, kelâm öğrenmek istediğini söyler ve zahiri bilgi talebini ifade eder. Tüm bunların yanı sıra şiirlerinde kendine ümmî demesinin nedeni, geleneksel yani saf bilgiye sahip olan anlamında da olabilir. Her ne kadar medrese öğrenimi ve icâzet alıp almadığı hususu kesin değilse de yazdığı beyitlerden iyi bir tahsil görmüş olabileceği göz ardı edilmemelidir. Sâdık Vicdânî de Yunus'un beyitlerinde kendini Peygamber Efendimizin vasfıyla nitelemek için "ümmî" olarak ifade ettiğini söyler.

Yunus, çağlar ötesinden Türkçeyi "ses bayrağı" yaparak günümüze kadar yaşatmış, her dönemde Türk insanına hitap edebilmiş olan büyük mutasavvıf ve dil ustasıdır. Türk diline kültürünün en önemli temel taşlarından biridir. Onun şiirleri, bu büyük mutasavvıf şairi tanımamıza yardımcı olan dil, edebiyat ve kültür ürünleridir. Yunus'un şiirleri Anadolu'da ve Anadolu dışındaki Türk topluluklarında beğenilerek okunmuş ve örnek alınmıştır.

Yunus Emre'yi çağdaşları olan, Mevlânâ, Hacı Bektaş Veli ve diğer Anadolu önderleriyle birlikte değerlendirmek daha doğru olur. Yunus'u iyi kavrayabilmek için tasavvufu iyi bilmek, tasavvufu iyi bilmek için ise Yunus'u iyi kavrayabilmek gerekir. O, benliğine tasavvufu benimsetebilmiştir. Yunus, coğrafi ve kültürel sınırları aşan Ahmet Yesevi'den, Nişaburlu Hacı Bektaş'tan ve Belhli Mevlânâ'dan oldukça etkilenmiştir. O Yesevi'nin "Divan-ı Hikmet"ini, Hacı Bektaş Veli'nin "Makâlât"ını, Mevlana'nın "Mesnevi"sini okumuş ve bu eserlerden etkilenmiştir. Yunus Emre'nin Risâletü'n-Nushiyye'si eserinde içerik bakımından ideya, düşünce, tasavvuf benzerlikleri taşır. Yesevilik görüşleri kısa bir zamanda Türkistan'da, Anadolu'da, sonraları da Azerbaycan'da, Nahçıvan'da geniş bir alana yayılmış ve onun etkisi ile Mevlevilik, Bektaşilik, Hürufilik, Ahilik, Nakşibendilik gibi tasavvuf yolları oluşmuş, tasavvuf edebiyatı gelişmiştir. Bu sahada Mevlana Celaleddin Rumi (1207-1273), Hacı Bektaş Veli (1209-1271), Nesimi (1369-1417) Yunus Emre (1240-1320/21) gibi mutasavvıflar yetişmiştir ki, onlar da "Vahdeti vücud" felsefesinden yola çıkarak, toplumu geliştirmek, insanları eğitmek için çaba sarf ederek ilim ve irfana, kültüre ve medeniyete davet etmişlerdir. Onların gayesi felsefe veya öğretiler üretmek değil, gerçeği bulmak ve yaşamaktır. Hakk'ı "her yerde" ve "her şeyde" görmüşler ve öyle de bilmişlerdir.

Aslında Türklerin İslam'la ilgili genetik miraslarının kökleri Ahmet Yesevi'nin Hikmetler'inde yatmaktadır. Hacı Bektaş Veli, Ahmet Yesevi'nin, Yunus Emre'nin yüksek ahlak ilkelerini Anadolu'da, Azerbaycan'da, Orta Asya'da yeniden yeşertmeyi başarmıştır. Ahmet Yesevi'nin "Hikmetler"i, İslam'ın yüksek ahlakının damıtılarak, güzel Türkçe ile insan idrakine sunulmuş halidir. Yesevilikte, Mevlevilikte, Bektaşilikte, Hürufilikte ve Yunus Emre'de bir birine benzer; insana büyük sevgi ve muhabbet düşünceleri vardır.

Yesevi diyor ki: "Sünnet imiş, kâfir de olsa icitme sen!"

Hacı Bektaş Veli böyle söylüyor: "İncinsen de icitme sen."

Mevlana Celaleddin Rumi ise şöyle söylüyor: "Gel, gel ne olursan ol yine gel; İster kâfir, ister Mecusi, ister putperest ol, yine gel. Bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir; Yüz kere tövbeni bozmuş olsan da yine gel"(11,1)

Yunus Emre ise böyle der:

Ben gelmedim kavga için, / Benim işim sevgi için.
Dostun evi gönüllerdir, / Gönüller yapmaya
geldim(4, 25)

Hacı Bektaş Veli insanları ırkından, renginden,
dininden, dilinden ötürü ayırt etmeden birlik ve
beraberliğe çağırıştır:

“Bir olalım, iri olalım, diri olalım!” – demiştir (3, 1)
İmadeddin Nesimi ise insana duyduğu sevgiyi böyle
terennüm etmiştir:

**Ey taş, türaba gevher diyen insan,
İnsan öz lutfu, hüsnüyle cevher değil mi? (5, 45).**

Yunus der, yaratılanlar içinde sevmeye en layık
olan insandır. Çünkü Allah, meleklerine insana
secde etmelerini emretmiştir. Yunus, “Yaratılanı
Yaradan’dan ötürü” sevmiş, sevdiklerinde Allah’tan
izler yakalamıştır. Yunus Emre’nin insan sevgisi
Allah’a duyduğu aşktan kaynaklanır. Yunus
şiiirlerinde bu düşünce biçimini,

**“Bir kez gönül yıktın ise bu kıldığın namaz değil
Yetmiş iki millet dahi elin yüzün yumaz değil” diyerek
yansıtmaktadır (4, 29).**

Yunus Emre’nin Mevlânâ ve Hacı Bektaş Veli ile
karşılaşmalarına dair birçok rivayetler vardır. Hatta
bir kaynaktan Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî’nin
Yunus hakkında, “İlâhî menzillerin hangisine
çıktımsa bu Türkmen kocasının izini önümde
buldum, onu geçemedim” dediği nakledilir.

Bektaşilikte de ilme, tahsile, akla ve bilgiye büyük
önem verilir. Aynı felsefe ile Hacı Bektaş Veli
“Akılla gidilmeyen yolun sonu karanlıktır” der. Bu
yönden Bektaşilikte talim zamanı kişiye bilgi
vermeden önce onun ahlâkı, akli, bilgi seviyesi, algı
kapasitesi, düşünce ve dünya görüşü öğrenilir,
bunlara uygun metot ve usuller seçilir. Günümüzde
çağdaş eğitimde buna “diagnostik yaklaşım” denir.
Bektaşilikte müstakil düşünmek, hissetmek,
duymak, sağlam irade, nefse galip gelmek gibi
keyfiyetler bilgi vermeden önce öğretilir. Bektaşiler
buna “kabını genişletme” derler. Bir başka deyişle
hazırlık aşaması ile öğretimden önce kişi,
öğrenebilecek bilgiyi alabilecek, idrak edebilecek
seviyeye getirilir. Buna merhaleli (kademeli) tahsil
sistemi denir. Gemikaya’da tarihte ilk defa olarak
“Skale” adlı merhaleli, merdivenli, dereceli eğitim
ocağı kurulmuştur ki, bu bahiste daha I. asırda
yaşamış Yunan filozofu İosif Flaviy (6) ve XVII.
asırda yaşamış Çek pedagogu Y. A. Komenski
yazmıştır (7,23) Nuh’un Gemisi Nahçıvan’da
Gemikaya’da meskünlaşmış ve geminin durduğu
yere İSKELE denilmiştir. İskele’den Skala, Skul,
Okul, Lekol, Şule, Şkola kelimeleri de türetilmiştir
ki, bunların hepsi muhtelif dillerde mektep, okul,
eğitim merkezi anlamındadır (12).

İnsan, yaratılmış varlıklar içinde, kendi varlığının
farkında olan tek varlıktır. Yüce yaratıcı, insanları
uyarmak için vahiy göndermiştir. Din, insan
hayatına anlam kazandırabilmek için, öncelikle
insana kendini tanıtmayı, bir başka ifadeyle kendi
varlığının farkına varma imkânı sağlamayı hedef
almıştır. Bunun tasavvuf dilindeki adı “Kendini
bilmek”tir. İnsanın kendini bilmesi kadar büyük
nimet yoktur. Bu, basit bir şeymiş gibi görülür ama
zordur. Birçok insan kendini ya olduğundan büyük
görür ya da büyüklüğünün farkında değildir, üstelik
kendini bir de hakir görür! Ahmet Yesevi şöyle der:
**“Gerçek âlim yastığın taştan kıldı. / Anladığı şeyi
âleme dedi.**

**Kendini bildi ise Hak’kı bildi. / Hüda’dan korktu ve
insafa geldi.”**

Ahmet Yesevi’yi çok iyi anlayan, onun düşüncelerini
Anadolu’ya taşıyan ve bu topraklarda yeniden
yeşerten Hacı Bektaş Veli de bu konuda şöyle der:
“...Kimse kendüsün bilmeyince Çalap Teâlâ’yı dahi
bilmez” (3,54).

Nesimi insanın kendini bilmesine şiiir ve
düşüncelerinde geniş yer vermiş herkese kendini
tanıma yollarını göstermiştir. Hurufiler insanı azat
varlık gibi değerlendirmişler. Hurufiye göre insan
hayatının değeri, onun kendinde gizlidir. Kendini
anlayan insan akıllı ve kuvvetlidir. Nesimi şiiirlerinde
Allah’a sevgi o kadar derin ki, Allah âşığı olan
insanları, ilahi aşk ile nitelendiriyordu. Bilgi, ilim her
şeyden önce insanın kendini bilmesini sağlamalıdır.

Bu manada Yunus Emre böyle söylemiştir:

**İlim ilim bilmektir / İlim kendini bilmektir,
Sen kendini bilmezsen / Ya nice okumaktır.**

Edebim el vermez / Edepsizlik edene.

Susmak en güzel cevap, / Edebi elden gidene! (10, 32)

Tasavvuf kaynaklarında pek çok nefis tanımı yer
almaktadır. Ahmet Yesevi’nin yolunda nefis
terbiyesi özel yer tutar. O bildirir ki insan, nefsinin
kulu olmamalı, dünya malına bağlanmamalı, bütün
insanları, yaratılanları sevmeli ve onları kendine
eşdeğerde görmelidir. **“Nefse uymak yolunda bulunan
kişi rüsva olmuştur. Artık, yatıp kalkarken onun
yoldaşı şeytandır. Akıllı insansa dünyaya gönül
bağlamaz, şeytan seni aldatır da dünya malına
meyledersen seni emri altına almış olur. Bundan sonra
felaketlere sürüklenirsin, hiç haberin olmaz.”** Yunus
Emre ilimden daha fazla edebe, marifete yer vermiş,
ilimden önce edeb gerek, edeb gerek demiş:
**Gezdim Halep ile Şam’ı, / Eyledim ilmi talep.
Meger ilm bir hiç imiş, / İlla edep, illa edep.**

**Girdim ilim meclisine / Eyledim ilim taleb
Dediler ilim geride / İlla edep, illa edep**

**Ehli -irfan arasında / Aradım kaldım taleb
Her hüner makbul imiş / İlla edep, illa edep.**

Orta çağlarda insanlarımız edebe o kadar ehemmiyet vermişler ki, evlerinde “Edep Ya Hu” yazılı levhalar asar, gümüş yüzük kaşlarının üzerine yazarlarmış. “Edep” güzel ahlak, hürmet, terbiye, hayâ ve nezaket anlamına gelmektedir ve İslam’ın ve Peygamberimizin en önemli gönderilme gayelerinden biridir. Büyük düşünür Hz. Mevlânâ ise, “Güzellik Mevlâ’nın lûtfudur, nurunun yansımadır; edeb ise kişinin gönül aynasıdır” demiştir. Nesimi de bu hususta şöyle yazıyor:

**İnsan için en büyük bezek /süs marifettir, akıllı insan
ömrünü zerre / toz parçasına vermez.
İnsan için marifetten özge yoktur bir bezek / Akl-ı insan
zer için öz ömrünü vermez heder (5, 43).**

Tamah insan teninde bir hastalıktır ki, onun ilacı kanaattir: **Tamah insan bedeninde begayet zıst illettir / Kanaat nuşi darudur ki, def eyler bu illeti.**

Bektaşî marifet, edep, erkân hakkında söylüyor ki, **“Mal, mülk adamın düşmanıdır. Bu dünyada mal mülk toplamaktansa insanlara iyilik yap.”**

Bu fikirleri Bektaşî şöyle ifade etmiştir:

**Malım mülküm, servetlerim hepsi evde kaldı / Oğlum,
kızım, akrabam, gittiğim yolda kaldı
Dostlarımdan, birisi, benden hiç ayrılmadı / Allah için
yaptığım iyilikler bende kaldı**
Mevlana Celaleddin Rumi de nefsi, genellikle insan bedeninde bulunan ve ona fesadı, kötülüğü emreden cevher olarak tanımlamış ve şöyle demiştir: **“Nefsini tanıyan, bilen; Rabbini tanır.”**
Tasavvufî düşüncede nefis, tabiatı itibariyle düşman kabul edilmiş ve bütün kötülüklerin kaynağı olarak tanımlanmıştır. Bundan dolayı da nefsin aşağılanması ve terbiye edilmesi istenmiştir: **“Ne mutlu nefsini aşağılayana, hükümüne uy. O (nefsi) kötü damarlıdır. Kötü huyludur. İnsanın en büyük düşmanı kendi nefsi ve şeytandır.”**

Nesimi böyle hesap ediyor ki, **“Nefsi öldürmek kâmil insana uygun en büyük manevi kahramanlıktır. Nefsi yenmek Hayber kalesini almaktan da zordur. Nefsi düşkünü olan insanın hayvandan farkı kalmaz.”**

İmâm Gazâlî Hazretleri nefis terbiyesi hakkında böyle demiştir: **“Nefis, rûhun bineğidir. Eğer insan, nefsin dizginlerini salverir ve onun gittiği istikâmete kendini bırakırsa, helâk olması mukadderdir... O hâlde nefsinin dizginlerini sımsıkı tut ve bineğinden istifâde etmeye bak!..”**

Yunus Emre Hazretleri, şeyhi Taptuk Baba’nın dergâhında, nefsini terbiye etmek için “erbain”e girer, Çile’ye çekilir. Kırkıncı gün, nefsine sahip olup olamayacağı hususunda bir imtihandan geçirilir. Neticede Yunus, nefsini “Lâ ilâhe illâllah” zikriyle zincire vurmuştur (10, 36).

Nahçıvan’da Bektaşilere mahsus Pir Hamuş tekkesinde Çilehane vardır, müritler nefis terbiyesi için, 40 günburada yani Çilehanede kalmalı, kendini terbiye etmeli, iradesini kuvvetlendirmeli, nefsesahip olmalı idi. Tasavvuf üyeleri Pir Hamuş’un tekkesinde toplanarak zikir merasimleri, şiir, musiki, sem’a raksları düzenleyip dini ayinleri de icra eder, Şeyh’in dikkat çekici, idraki açıcı sohbet ve vaazlarını dinlerlermiş. 2008 yılında 106 yaşında dünyasını değiştirmiş “İstiklal” madalyalı Doçent. Dr. babam Latif Huseynzade bu yer hakkında hatıratında söylerdi ki, “burada bir vakitler besteli musiki ve sem’a raksları icra edilir ve bu tekkenin Çilehanesi var idi. Burada okunan şiirlerin birisinde şöyle denilirdi:

Guşe-yi halvet ne ecep çai imiş, / Sırrı nihan onda Hüveyda imiş.”

Halvet köşesi ne iyi yer imiş / Gizli sırlar orada aşikar imiş.

Bu şiirden de anlaşılabilir ki, tekkenin “Halvet”i, “Çilehane”si de varmış, çileye çekilenler burada tenhalığa, teklîğe, halvete çekilmiş, kendisi ile baş başa kalıp tefekkür, düşünce merhalesini geçmiş, her tür pisliklerden arınmış, paklanmış, iradesini sağlamlaştırmış, nefsini yenmiş ve zahitlik hayatına kadem koymuşlardır. Yunus kâinattaki tüm varlıkları yaratan ve idare eden her şeye gücü yeten tek bir yaratıcının varlığını kabul eder ve güçlü bir Tanrı inancına sahip olmuştur. O hakikatın peşindedir ve sabırla aradığını bulmuştur: **“Hak’tan gelen şerbeti içer”**, demiştir.

Yunus da Hak’tan gelen şerbeti içerek, halkın kalbinde yaşamaktadır.

KAYNAKÇA

1. Ahmet Yesevi. *Divani-Hikmet.* (Hazırlayan Dr. Hayati Bice). Türkiye Diyanet Vakfı Yay. Ankara, 1993.
2. Mevlana Celaleddin Rumi. *Mesnevi.* (Hazırlayan Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu) Türkiye, 2016.
3. Hacı Bektaş Veli. *Vilayetname.* (A. Gölpınarlı), İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1990.
4. Yunus Emre. *Hayatı ve şiirleri.* Yazan Hüseyin Arif. Bəyazıt-İstanbul, Şakir Hoca Kitab evi.1
5. Nasimi. *Seçilmiş eserleri.* Bakı: Lider, 2004
6. Flavius Josephus, William Whiston, Paul L. Maier - *The new complete works of Josephus, Revised and expanded edition,* Kregel Academic, 1999.
7. Коменский Я.А. *Великая дидактика.* Москва, Просвещения, 1999.
8. Kaplan, Kadir, “Yunus Emre’nin Şiirlerinde İnsan ve Doğa”, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (ERZSOSDE) XI-1*, 2018.
9. Özçelik, Mustafa, *Bizim Yunus, Odunpazarı Belediyesi Yayınları, Eskişehir, 2007.*
10. Kısakürek. N.F. *Yunus Emre. Büyük Doğu Yayınları. İstanbul 1984.*
11. Huseynzade R.L. *Ahmet Yesevi, Hacı Bektaş Veli, Nesimi şiirlerinde manaviyyat.* Türkiye, “Mevsimler” dergisi, Sonbahar sayısı, 2019.
12. Huseynzade R.L. *İskele, skala, skul, okul.* Türkiye, Anamur Sedir. Fikir, sanat ve edebiyat dergisi. 11 Nisan, 2019

DERGİ EKİBİMİZ

01

Dergi Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Serpil Tunçer

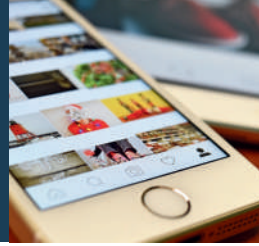
03

Grafik Tasarım ve Yapay Zeka Yönetimi
Gülse Tunçer

05

Sosyal Medya Sorumlusu
Muhammed Balaban

07

Editör Ekibimiz
Fatma Türkdoğan
Ayten Dirier
Hatice Eğilmez K.

02

Dergi Basım
Son Çağ
Yayıncılık ve
Matbaacılık.

04

Yayın Kurulu
İnci Yılmaz Şimşek
Binnur Tekinalp
Enver Karahan

06

Yazım Düzenleme
Dilek Ayrıbaş
Betül Fırat
Nurcan Ören

08

Haber Editörü
Gülse Tunçer

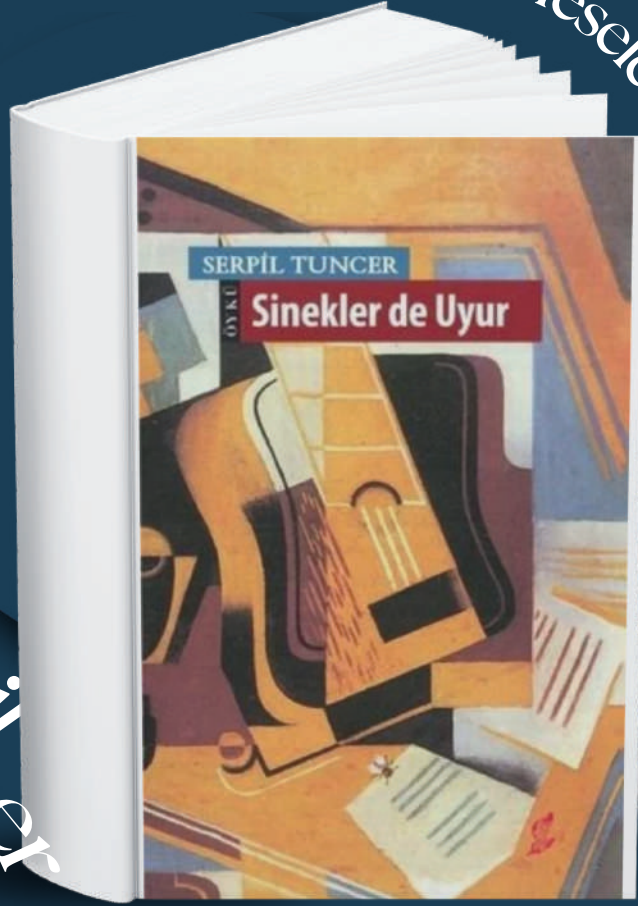

Zübeyde Hanım Mahallesi, İstanbul Caddesi, İstanbul Çarşısı no:48/48 iskitler altında, ankara
Eserlerin gönderimi ve iletişim için ; erikagacidergi@hotmail.com
Resmi Sitemiz ; dergi.erikagacioyku.com

SİNEKLER DE UYUR

"Aşk Bir Mesele"

Serpil
Tuncer

Bu kitabın merkezi imgesi aşktır. Bu duygunun bir yönü, yol ayrımında kalman aşk hallerine baktığı gibi bir diğer yönü tutkulu bir birlikteliğe, bir başka yönü de karşılıksız kalmış aşk kırgınlarna öyküden bir pencere açıyor. Serpil Tuncer'in öykülerinde tartıştığı aşk, kadınların duygusal açmazlarını merkezde tutarak bir hayal atmosferi içinde şekilleniyor.

Aşk'ın bir mesele olarak sorgulandığı sahici öykülerin yer aldığı bu kitap okurunu bekliyor.